Government of Nepal
Ministry of Forests and Environment

FLAME for CONSERVATION

22 May, 2018

प्रकाशक:
नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय

आवरण पृष्ठको फोटो श्रेय:
आकाश श्रेष्ठ, डब्लू डब्लू एफ नेपाल

अन्तिम पृष्ठको फोटो श्रेय:
डब्लू डब्लू एफ नेपाल, हरियो वन कार्यक्रम/समिर जंग थापा

अन्य फोटो श्रेय
आकाश श्रेष्ठ, सागर गिरी, समिर जंग थापा, सिम्रिका शर्मा

© वन तथा वातावरण मन्त्रालय, २०१८

Publisher:
Government of Nepal,
Ministry of Forests and Environment

Citation:
Flame for Conservation, MoFE, Singha Durbar, Kathmandu, Nepal

Cover Photo Credit:
Akash Shrestha/WWF Nepal

Back Cover Photo Credit:
WWF Nepal, Hariyo Ban Program/ Samir Jung Thapa

Photo Credit:
Akash Shrestha, Sagar Giri, Samir Jung Thapa, Simrika Sharma

© Ministry of Forests and Environment, 2018

FLAME
for
CONSERVATION

22 May, 2018

Government of Nepal
Ministry of Forests and Environment

विषय-सूचि

१. प्राक्कथन v

२. कृतज्ञता vii

३. संक्षिप्त रुप ix

४. आखेटोपहार व्यवस्थापनको सारांश १

५. मुख्यवक्ताहरुको सन्देश ३
- ५.१ अध्यक्ष: माननीय मन्त्री शंकर पौडेल, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय ५
- ५.२ प्रमुख अतिथी: माननीय मन्त्री डा. प्रकाश शरण महत, परराष्ट्र मन्त्रालय ७
- ५.३ अतिथी: माननीय राज्यमन्त्री दिर्घ राज भाट, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय ९
- ५.४ अतिथी: महानिर्देशक कृष्ण प्रसाद आचार्य, वन विभाग ११
- ५.५ अतिथी: महानिर्देशक मन बहादुर खड्का, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग १३
- ५.६ अतिथी: आदरणीय अलाइना बि. टेप्लिज, नेपालका लागि अमेरिकी राजदुत १५
- ५.७ अतिथी: महासचिव जो इ. स्कानलोन, साइटिस १९

६. संरक्षणका झिल्का २१

७. संलग्न ९७
- ७.१ आखेटोपहार व्यवस्थापनका कानुनी प्रावधान ९८
- ७.२ प्रेस विज्ञप्ती १०४
- ७.३ संचार माध्यममा प्रकाशित सामग्री १०५
- ७.४ आखेटोपहार व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने सरकारी निकाय १११
- ७.५ आखेटोपहार व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने अन्य संघसंस्था ११२

TABLE OF CONTENT

1 FOREWORD v

2 ACKNOWLEDGEMENTS vii

3 ACRONYMS AND ABBREVIATIONS ix

4 STOCKPILE MANAGEMENT SUMMARY 1

5 MESSAGE FROM KEY SPEAKERS 3

- 5.1 Chairperson: Honorable Minister Shankar Bhandari, Ministry of Forests and Soil Conservation 5
- 5.2 Chief Guest: Honorable Minister Dr. Prakash Sharan Mahat, Ministry for Foreign Affairs 7
- 5.3 Guest: Honorable State Minister Dirga Raj Bhat, Ministry of Forests and Soil Conservation 9
- 5.4 Guest: Director General Mr. Krishna Prasad Acharya, Department of Forests 11
- 5.5 Guest: Director General Mr. Man Bahadur Khadka, Department of National Parks and Wildlife Conservation 13
- 5.6 Guest: Her Excellency Ms. Alaina B. Teplitz, US Ambassador to Nepal 15
- 5.7 Guest: Secretary General, Mr. John E. Scanlon Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) 219

6 FLAME FOR CONSERVATION 21

7 ANNEXES 97

- 7.1 Legal Provisions of Stockpile Management 98
- 7.2 Press Release 104
- 7.3 Media Coverage 105
- 7.4 List of Government Agencies Supporting in Stockpile Management 111
- 7.5 List of Supporting Organizations 112

1 FOREWORD (प्राक्कथन)

मानननीय शक्ति बहादुर बस्नेत
मन्त्री
बन तथा वातावरण
सिंहदरवार, काठमाडौं
फोन : ०१-४२११६६०
फ्याक्स : ०१-४२११७८४

नेपाल सरकार

च. नं.

मिति :-

Foreword

The Government of Nepal committed zero tolerance to wildlife crime. As a part of wildlife crime, the Government burnt stockpile of more than 4,000 wildlife parts following the stringent process and standard procedureas specified in the prevailing laws particularly National Parks and Wildlife Conservation Act (1973) and Regulation (1974). It was also backed up by a Wildlife Stockpile Management Guideline (2074) to facilitate the process. The event was organized on the occasion of International Biodiversity Day on 22 May 2017 in the premises of the Chitwan, the oldest national park and the World Heritage Site of Nepal. The event conveyed a strong message that the value of wildlife deserves in the live form and zero value after death. Further, the event demonstrated the Nepal's commitment towards zero tolerance of wildlife crime and urged for global community for unified action to stand against all forms of the wildlife crime.

The wildlife stockpile consists of 48 species, partly confiscated from seizure operations and partly recovered from natural deaths, which were stored in two repositories in the Armed Forest Guard Training Centre at Tikauli and Chitwan National Park headquarters at Kasara. Stocked zero value wildlife parts piles were a liability to the government, as there had always been a security concern in these repositories, and managing damaged and decaying wildlife parts stockpiles was a cumbersome.

The event was organized in a large gathering of government representatives, local communities, conservation partners, representatives from diplomatic missionaries and local, national and international media personnel. The overall security of the event was provided by Nepal Army. As Nepal is renowned to biodiversity conservation, the Government is committed to combating wildlife crime through strong law enforcement process.

I am pleased to know that the Ministry is publishing this proceeding document, which covered the entire process of wildlife stockpile management from beginning to end. I do hope that this document will also serve as a reference document for the management of the wildlife parts stockpiles in the future as well.

Finally, I would like to thank all government officials, individuals, and institutions who were directly or indirectly involved and contributed to make this historic event successful.

Shakti Bahadur Basnet
Minister

Minister
Forests and Environment

2 ACKNOWLEDGEMENTS (कृतज्ञता)

Government of Nepal

Ministry of Forests and Environment

Ph. 4211567, 4211892, 4211928, 4211936, 4211742, 4211862

Fax. 4211868

P.O.Box No. 3987

Singha Durbar, Kathmandu

Government of Nepal Ministry of Forest & Environment Singhadurbar, Kathmandu

Ref. No.

Date :-

Acknowledgement

Globally, wildlife are threatened with multitude of factors ranging from habitat loss to poaching of wild animals for trophies and other derivatives.Illegal wildlife trade is ranked as one of the largest organized crimes after arms, human, and drugs trafficking across the world. Thus, their survival is at the crossroad. Endangered and iconic species like snow leopard, musk deer, pangolin, red panda, common leopard, rhinoceros and tiger are the most targeted species for poaching and trade. Nepal has been constantly used as a transit within the organized wildlife crime nexus despite the country's tireless efforts in controlling wildlife crime.

Ministry of Forests and Environment (MoFE) organized an historic event to destroy wildlife parts stockpiles on 22 May 2017 in Chitwan National Park's headquarters at Kasara. The stockpiles were burnt in the presence of government officials, local communities, security agencies, conservation partners, representatives from diplomatic missionaries and media personnel. Nepal is very much committed to conserving wildlife through strong and stringent law enforcement system. The stockpile burning event has conveyed clear message to the international communities that Nepal demonstrates a zero tolerance to wildlife crime.

In preparation with this historic event, institutions and individuals have made commendable contributions. I would like to share my sincere thanks to Dr. Maheshwar Dhakal and his team at Environment and Biodiversity Division for their tireless efforts right from the beginning inventory process to the stockpile management event. Similarly, Mr. Krishna Prasad Acharya, Director General of Department of Forests and Mr. Man Bahadur Khadka, Director General of Department of National Parks and Wildlife Conservation for their outstanding coordination. The MoFE would like to thank especially Department of Forests (DoF), Department of National Parks and Wildlife Conservation (DNPWC), National Trust for Nature Conservation (NTNC), Nepal Army, Nepal Police (CIB), WWF Nepal, United States Agency for International Development (USAID) supported Hariyo Ban Program, International Union for Conservation of Nature (IUCN), South Asia Wildlife Enforcement Network (SAWEN), CITES Secretariat, United Service for Fish and Wildlife Service (USFWS), US Embassy, Zoological Society of London (ZSL) Nepal, and all other individuals and institutions including local communities who supported this endeavor.

Bishwa Nath Oli, PhD

Secretary

3 ACRONYMS AND ABBREVIATIONS (संक्षिप्त रूप)

BZ	Buffer Zone
BZUC	Buffer Zone Users Committee
BCN	Bird Conservation Nepal
CBO	Community Based Organization
CHAL	Chitwan-Annapurna Landscape
CIB	Central Investigation Bureau
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
CNP	Chitwan National Park
DADO	District Agriculture Development Office
DDC	District Development Committee
DFO	District Forest Office
DG	Director General
DLSO	District Livestock Service Office
DNPWC	Department of National Parks and Wildlife Conservation
DoF	Department of Forests
DSCO	District Soil Conservation Office
GLA	Government Line Agency
GoN	Government of Nepal
MoFSC	Ministry of Forests and Soil Conservation
NFLN	National Forensic Laboratory Nepal
NHM	Natural History Museum
NTNC	National Trust for Nature Conservation
SAWEN	South Asia Wildlife Enforcement Network
WWF	World Wildlife Fund
USAID	United States Agency for International Development
IUCN	International Union for Conservation of Nature
ZSL	Zoological Society of London

4 STOCKPILE MANAGEMENT SUMMARY (आखेटोपहार व्यवस्थापनको सारांश)

भुमिका

सन् १९७५, जुलाइ १ मा भएको संकटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि (CITES)को नेपाल पक्षराष्ट्र हो । CITES महासन्धिको पक्षराष्ट्र भए पश्चात नेपालले प्राकृतिक रुपमा मरेका तथा चोरीशिकारीवाट जफत गरीएका वन्यजन्तुका अंगहरु संरक्षण तथा भण्डारण गरी राख्न शुरु गरेको थियो । साथै नेपालले जैविक विविधता महासन्धि, १९९२ र सो संग सम्बन्धित अभिसन्धिहरु पनि अनुमोदन गरी लगातार अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरुमा आफ्नो उपस्थिति जनाउँदै आएको छ ।

संरक्षित वन्यजन्तुहरु बिशेष गरी गैंडा, बाघ, हात्ती, कस्तुरी मृग, चिरु, हिउँचितुवा, सालक लगायतका प्राकृतिक रुपमा मरेका तथा चोरीशिकारीवाट जफत गरीएका आखेटोपहार प्रत्येक दिन र प्रत्येक वर्ष सशस्त्र तालिम केन्द्र टिकौली र चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज कार्यालय परिसर, कसरामा भण्डारण गरिदै आएको थियो । यसरी जम्मा गर्दै जाँदा ठूलो परिमाणमा आखेटोपहार जम्मा भैसकेको अवस्था रहेको थियो । कतिपय आखेटोपहार कुहिएका, मक्किएका, सडेगलेका, किरा र ढुँसी लागि रासायनिक र भौतिक गुणहरु नस्ट भैसकेको अवस्थामा थिए र तिनको व्यवस्थापन गर्न अति आवश्यक भै सकेको थियो । साथै सबै आखेटोपहार सधै संग्रह गर्न नेपाल, नेपाली जनता र विश्व समुदायकालागि संरक्षणका दृष्टिले तथा आर्थिक दृष्टिले पनि उपयोगी नहुने ठानिएको छ ।

आखेटोपहार व्यवस्थापन एउटा ठुलो चुनौती र समस्याको विषयवस्तु हुनुको साथै त्यसको सुरक्षाको जिम्मेवारी लिने कर्मचारीलाई सुरक्षा दिनुपर्ने दायित्व र चिन्ता रहेको अवस्था थियो । वि.स. २०५४ सालमा सशस्त्र वन तालिम केन्द्र, चितवनमा गरिएको व्यवस्थापन बाहेक नेपालसँग आखेटोपहार व्यवस्थापनको कुनै अनुभव थिएन ।

यिनै तथ्यलाई मनन गरी तत्कालिन सम्माननीय मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्षको अध्यक्षतामा मिति २०७०/०४/१४ मा बसेको राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको चौथों र सम्माननीय प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा बसेको छैठौं बैठकको निर्देशन, व्यवस्थापिका संसद, वातावरण समितिको ७१ औ बैठकको निर्देशन, मिति २०७३।११।२४ मा वन तथा भू संरक्षण मन्त्रालयमा बसेको उच्च पदस्थ कर्मचारीहरुको बैठक (Senior Management Team) ले आखेटोपहार व्यवस्थापन गर्ने निर्णय गरेको थियो । तथापि प्रस्ट कानूनी व्यवस्था नहुँदा आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धमा सबैको एक मत थिएन । जब राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ को चौथो संशोधन (दफा २. क.) र राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली २०३० मा प्रस्ट कानूनी व्यवस्था भयो तत्पश्चात मात्र आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिवेदन, २०७३ कार्यान्वयन गर्नका लागि मार्ग प्रशस्त भएको हो ।

आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धि प्रतिवेदन, २०७३ ले चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज, कसरा र सशस्त्र वन रक्षक तालिम केन्द्र, टिकौलीमा भएका आखेटोपहारहरुको मात्र अभिलेखीकरण गरी व्यवस्थापन गर्न सिफारिश गरेको प्रतिवेदनले मुद्दा किनारा लागि नसकेका कुनै पनि आखेटोपहार हरुलाई अभिलेखीकरण गरेको थिएन । प्रतिवेदनमा अभिलेखीकरण भएका आखेटोपहारलाई दुई किसिमले पहिलो अध्ययन अनुसन्धान र अन्य प्रयोजनका लागि सुरक्षित राख्नु पर्ने तथा दोश्रो जलाएर नष्ट गर्नु पर्ने आखेटोपहार व्यवस्थापन गर्न सिफारिश गरिएको थियो ।

सोही कानुन, नियम तथा निर्णयहरु बमोजिम चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज, कसरा र सशस्त्र वन रक्षक तालिम केन्द्र, टिकौलीमा राखिएका ४,००० बढी आखेटोपहार २२ मे २०१७, अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवशको दिन राष्ट्रिय व्यक्तित्वहरु, नेपाल सरकारका उच्च पदस्थ कर्मचारीहरु, सुरक्षा निकायका पदाधिकारीहरु, राजनीतिकर्मीहरु, संचारकर्मीहरु राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरु, र स्थानीय समुदायहरुको उपस्थितिमा जलाएर नष्ट गर्ने कार्य भयो । आखेटोपहार जलाइ सकेपछि बाँकी रहेको खरानीलाई जमिनमा पुरी त्यस माथि स्तम्भ बनाइएको छ । सो स्मारक एउटा आकर्षण एवं सन्देशको रुपमा रहनेछ । यसरी आखेटोपहार जलाएर अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा नेपालले वन्यजन्तु सम्बन्धी कुनै पनि प्रकारको अपराध सहँदैन र यसलाई रोक्न निरन्तर प्रयास गरिरहने छ भन्ने सन्देश दिएको छ । नेपालको उक्त कार्य अन्तर्राष्ट्रिय जगतलाई वन्यजन्तु अपराध विरुद्ध एकजुट हुन एउटा बिम्वात्मक आग्रह पनि हो ।

आखेटोपहार व्यवस्थापनका फाइदाहरु

- कुहिएका, मक्किएका, सडेगलेका, किरा र ढुँसी लागि आखेटोपहारको भौतिक संरचनामा नै परिवर्तन भै काम नलाग्ने आखेटोपहार व्यवस्थापनमा राज्यको खर्च बच्ने
- दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुका आखेटोपहारहरु चोरीशिकारी र अवैध व्यापारी मार्फत बजारमा आउन सक्ने सम्भावना घट्ने वा न्यूनहुने
- वन्यजन्तुको चोरीशिकार एवं अवैध व्यापार नियन्त्रण अर्थात वन्यजन्तुको अपराध नियन्त्रण गर्ने कार्यमा सहयोग पुग्ने
- CITES / SAWEN जस्ता अन्तराष्ट्रिय सन्धि र सम्झौताको कार्यान्वयन गर्नमा सहयोग पुग्ने
- वन्यजन्तु र तिनका अंगको प्रयोग मानिसको जीवनको लागि औषधि लगायत कुनै पनि काममा प्रयोग हुँदैन भनि राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा एउटा सकारात्मक सन्देश जाने
- समग्रमा नेपालका वन्यजन्तु र जैविक विविधता संरक्षण, सम्बर्धन र व्यवस्थापन तथा तिनको सदुपयोग गर्ने कार्यमा टेवा पुग्ने

आखेटोपहार व्यवस्थापनका लागि सुझावहरु

- CITES महासन्धिको अनुसूची I, II / III तथा राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ ले संरक्षित भनि तोकेका वन्यजन्तुहरुको आखेटोपहार सुरक्षित साथ भण्डारण गर्न छुट्टै कार्यविधि बनाउनु पर्ने ।
- CITES महासन्धिको अनुसूची I, II / III तथा राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ ले संरक्षित भनि तोके बाहेकका वन्यजन्तुहरुको आखेटोपहार कार्यविधी बनाएर काम गर्नका लागि सम्बन्धित निकायलाई निर्देशन दिनु पर्ने ।
- भण्डारण गरेका आखेटोपहार प्रचलित कानुनको परिधि भित्र रही आवधिक रुपमा व्यवस्थापन गर्दै जाने ।

5

MESSAGE FROM KEY SPEAKERS
(मुख्यवक्ताहरूको सन्देश)

5.1 Chairperson: Honorable Minister Shankar Bhandari, Ministry of Forests and Soil Conservation

(अध्यक्ष:माननीय मन्त्री शंकर भण्डारी, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय)

- कार्यक्रमका प्रमुख अतिथिज्यू,
- माननीय मन्त्रीज्यूहरु,
- माननीय राज्यमन्त्रीज्यूहरु
- माननीय सांसदज्यूहरु,
- राष्ट्रिय योजना आयोगका माननीय सदस्यज्यू
- वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयका सचिवज्यू,
- कुटनितिक नियोगका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु,
- राजनीतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु,
- स्थानीय समुदायहरु,
- सुरक्षा निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु,
- संरक्षण साझेदार संस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संचारकर्मी मित्रहरु,
- नागरिक समाजका प्रतिनिधिज्यूहरु
- संरक्षणकर्मी तथा राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरु,
- साथै उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु ।

अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवसकै दिन नेपालको पहिलो राष्ट्रिय निकुञ्ज, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, कसरामा सम्माननीय परराष्ट्रमन्त्रीज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा भइरहेको यस महत्वपूर्ण समारोहले विशिष्ट पहिचानप्राप्त गरेको छ । यस महत्वपूर्ण समारोहमा पाल्नु भएका सम्माननीय परराष्ट्रमन्त्री, माननीय मन्त्रीज्यूहरु, माननीय सांसदज्यूहरु लगायत यस कार्यक्रममा उपस्थित सम्पूर्णलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

नेपाल वन्यजन्तु र जैविक विविधताको दृष्टिले धनी देश हो । नेपालको तराई क्षेत्रमा पाइने एक सिंगे गैडा, पाटेबाघ, अर्ना, घडियाल गोहीदेखि हिमाली क्षेत्रमा पाइने रेडपाण्डा, कस्तुरी मृग, हिउँचितुवा, डाँफे, मुनाल जस्ता वन्यजन्तुहरु नेपालका गहना हुन् । वन्यजन्तु संरक्षणमा नेपालले विगत लामो समयदेखि सक्रिय रुपमा कार्य गर्दै आएको सर्वविदितै छ ।

दुर्लभ तथा लोपोन्मुख वन्यजन्तु प्राकृतिक बासस्थानमा वंश विस्तार, भू-परिधि स्तरमा वन्यजन्तु संरक्षण, चोरीशिकार नियन्त्रण लगायतका वन्यजन्तु एवं जैविक विविधता संरक्षणमा नेपालले हासिल गरेका सफलताहरुले अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा विशेष पहिचान बनाएको छ । वन्यजन्तु र जैविक विविधता संरक्षणको क्षेत्रमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन प्रत्यक्ष र परोक्ष सहयोग पुर्‍याउनु हुने स्थानीय समुदाय, सरकारी कर्मचारी, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र संरक्षण साझेदारी संस्थाहरुलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

वन्यजन्तुको प्राकृतिक रुपमा मृत्यु भएपछि र केही वन्यजन्तुको चोरीशिकारीले मारी अवैध व्यापारका लागि लाने क्रममा वन कर्मचारी र सुरक्षा निकायका कर्मचारीले पक्राउ गरी जफत गरिएका वन्यजन्तुका आखेटोपहारहरु जिल्ला वनको कार्य क्षेत्र भएमा सशस्त्र वन रक्षक तालिम केन्द्र, टिकौली, चितवनमा र संरक्षित क्षेत्रको कार्य क्षेत्रको आखेटोपहार भएमा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको कसरामा भण्डारण गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

२०५४।१२।९ मा केही आखेटोपहार जलाएर नष्ट गरे पश्चात भण्डार गरिएका आखेटोपहारहरु नष्ट गर्ने कार्य नभएको हुँदा भण्डारण गरिएका आखेटोपहार लामो समयसम्म भण्डारण गरेर राख्दा एकातिर कुहिने, मक्किने, गुणस्तरमा ह्रास आउने र आखेटोपहारको भौतिक संरचनामा र गुणस्तरमा नै परिवर्तन आएको अवस्था छ भने अर्कोतिर दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुका आखेटोपहारलाई अवैधानिक रुपमा बजार अर्थात व्यापारमा आउन नदिनका लागि सुरक्षित राख्नु पर्ने राज्यको दायित्व भएको हुँदा सुरक्षा खर्च बढ्दै गएको छ। यसको उचित व्यवस्थापन गरी विश्व समुदायलाई चोरीशिकार नियन्त्रणमा सकारात्मक सन्देश दिनु अहिले आवश्यकता पनि हो ।

व्यवस्थापिका संसद, वातावरण संरक्षण समितिको निर्देशन बमोजिम नै टिकौली र कसरामा भण्डार गरिएका वन्यजन्तुहरुको आखेटोपहार अभिलेखीकरण गरिनुका साथै अध्ययन अनुसन्धान र प्रदर्शनीका लागि राखिने केही आखेटोपहारहरुको वैज्ञानिक हिसाब bar-coding गरी सुरक्षित राखिएको हो । सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरुको उपस्थितीमा अभिलेखीकरण कार्य पारदर्शी ढंगले गरिएको छ ।

नेपाल सरकार मन्त्रि परिषद्को मिति २०७४।२।४ को निर्णय अनुसार नै आज अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवसकै दिन यसै स्थलमा राष्ट्रिय व्यक्तित्वहरु, राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाका प्रतिनिधि, नेपाल सरकारका उच्च पदस्थ कर्मचारीहरु, सुरक्षा निकायका पदाधिकारीहरु, राजनीतिककर्मीहरु, संचारकर्मीहरु र स्थानीय समुदायहरुको उपस्थितिमा आगो लगाएर नष्ट गर्ने कार्य भइरहेको छ । आखेटोपहार जलाइ सकेपछि बाँकी रहेको खरानीलाई समेत पुरिने व्यवस्था गरिएको छ र त्यस माथि बनाइने स्मारक एउटा आकर्षण एवं सन्देशको रुपमा रहेनेछ ।

यसरी भण्डार गरिएका आखेटोपहार नष्ट गर्ने कार्यले वन्यजन्तुको चोरीशिकार एवं अबैध व्यापार नियन्त्रण गर्ने कार्यमा सहयोग पुग्ने, सडिगली काम नलाग्ने आखेटोपहारलाई संरक्षण र सुरक्षा दिई राखी राख्न आर्थिक दायित्व कम हुने, दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुका आखेटोपहारहरु चोरीशिकारी र अबैध व्यापारी मार्फत बजारमा आउन सक्ने जोखिमको अन्त्य हुनेछ । यसैगरी भण्डार गरिएका आखेटोपहारहरु औषधि लगायत अन्यकुनै पनि प्रयोजनमा प्रयोग हुँदैन भनी सन्देश प्रबाह हुनेछ ।

यो आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यले नेपालमा वन्यजन्तु संरक्षण र चोरीशिकार नियन्त्रण कार्यमा कोशेढुङ्गा सावित हुनुका साथै अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको संरक्षणमा समेत यसले थप योगदान पुग्ने अपेक्षा लिएको छु ।

अन्त्यमा, सम्माननीय परराष्ट्रमन्त्रीज्यु, राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, व्यवस्थापिका संसद, वातारवण संरक्षण समिति, राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति लगायत यस आखेटोपहार जलाएर नष्ट गर्ने महान कार्यमा प्रत्यक्ष र परोक्ष रुपमा सहयोग पुर्‍याउने स्थानीय समुदाय, राजनैतिक पार्टीहरु, नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरु, संरक्षण साझेदार संस्थाहरु, नागरिक समाज, सरोकारवाला निकायहरु, सञ्चारकर्मीहरु प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै यो समारोह समापन भएको घोषणा गर्दछु ।

जय नेपाल ।

5.2 Chief Guest: Honorable Minister Dr. Prakash Sharan Mahat, Ministry for Foreign Affairs

(प्रमुख अतिथि: माननीय मन्त्री डा. प्रकाश शरण महत, परराष्ट्र मन्त्रालय)

अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवस जेष्ठ ८, २०७४ ९, २२ मे, २०१७० का दिन चितवन रा.नि.का कसरामा प्रमुख अतिथि एवं परराष्ट्र मन्त्रि ज्यूले गर्नु भएको सम्बोधन ।

अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवस २०१७ कार्यक्रमका अध्यक्ष माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रीज्यू

माननीय मन्त्रीज्यूहरु

माननीय राज्यमन्त्रीज्यूहरु

वैदेशीक नियोगका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु

सबै तहका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु

विभिन्न सुरक्षानिकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु

उपस्थित अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु

राष्ट्रिय तथा अन्तर्राट्रिय संचार माध्यमका संचारकमीज्यूहरु

नागरिक समाजका प्रतिनिधिज्यूहरु

महिला तथा उपस्थित जनसमुदाय

आज सन् २०१७ मे महिनाको २२ तारिख अर्थात अन्तराष्ट्रिय जैविकविविधता दिवस विश्व समुदायले आज समस्त प्राणीहरुको अस्तित्व संरक्षणका लागि चिन्ता र चासो व्यक्तगर्न उपयुक्त ठहर्‍याएको दिन । जैविकविविधता संरक्षणका लागि राष्ट्रिय अभियान स्वरुपपहिलो राष्ट्रिय निकुञ्जको रुपमा घोषित यस चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा संरक्षण सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरुका साथ अन्तराष्ट्रिय जैविक विविधता दिवस मनाउन उपस्थित भईरहदा सिंगै राष्ट्र गौरवान्वित भएको महशुस गरेको छु ।

तराईको घना जंगल, घासे मैदान, हिमाली हिमश्रृखलासंग जोडिएको जैविकतथा भू- धरातलीय र सास्कृतिक विविधताले भरिएकोहाम्रो देश जैविक स्रोतहरुले समृद्ध र अनुपम छ ।

जैविक स्रोतहरु हाम्रो आर्थिक सामाजिक प्रणाली र जीविकोपार्जनसंग प्रत्यक्षजोडिएका छन् । जैविक स्रोतहरु नेपालका गहना हुन र नेपालीजीवन त्यसबाट श्रृगारित छन । यसै मर्मलाई बुझेर नेपाल सरकारले जैविकविविधता संरक्षणका विविध उपायहरु अवलम्बन गर्दै आएको छ । देशको झण्डै एक चौथाई भागलाई संरक्षित क्षेत्र घोषणा गरेका हामी नेपालीहरुले संरक्षण क्षेत्र बाहिरका पारिस्थितिकीय प्रणाली र जैविक स्रोतहरुको संरक्षणमा पनिउत्तिकै महत्वदिदै आएका छौ । फलस्वरुप विभिन्न संरक्षितवन, जैविक मार्गहरु समेत घोषणा गरी संरक्षणको काम अघि बढाइएको छ ।

जैविकविविधता संरक्षणको उद्धेश्य लिएको जैविकविविधता महासन्धि १९९२ को अनुमोदन गरी राष्ट्रिय स्तरमा जैविकविविधता रणनीति तयार पारी लगातार अन्तराष्ट्रिय मञ्चहरुमा आफ्नो उपस्थिति जनाउँदै आएको छ । जैविकविविधता महासन्धि, सो संग सम्बन्धित अभिसन्धिर रणनितिक योजनाहरुको कार्यान्वयनमा नेपाल दृढ संकल्पित र प्रतिबद्ध रहंदै सन् २०२० सम्मका लागि तयार पारिएको अन्तराष्ट्रिय जैविकविविधता संरक्षण रणनीति तथा कार्ययोजनालाई सफल बनाउन हामी राष्ट्रिय संकल्पका साथ अघि बढेका छौं । यसमा राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय स्तरबाट हामीलाई प्राप्तभइरहेको सहयोगका लागि नेपाल सरकार धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छ ।

जैविकविविधता संरक्षण गर्ने प्रयास स्वरुप नेपालले प्राप्त गरेका उपलब्धीहरु विशेषत:वन्यजन्तुहरु र तीनका बासस्थानहरुको संरक्षण, संरक्षण कार्यमा स्थानीय समुदायको सहभागिता र संरक्षणसंग सम्बन्धित अन्तराष्ट्रिय प्रयासहरुमा हामी केही हदसम्म सन्तोष पनि व्यक्त गर्न चाहन्छौं । वनजंगलले ढाकेको क्षेत्रफल क्रमशः बढ्दै गएको छ । बाघ, गैडा, कस्तुरी र चितुवा जस्ता जंगली जनावरहरुको संख्यामा क्रमिक वृद्धि हुंदै जानु र समय समयमा गैंडाको शून्य शिकारको सफलता मिल्नु जस्ता उपलब्धीहरुले हामीलाई संरक्षणमा थप हौसला मिलेको छ ।

तर अनुचित रुपका शिघ्र लाभ लिने मनोवृत्तिले हाम्रा जैविकविविधतामा निरन्तर चुनौतीहरु पनि थप्दै लगेको छ । हाम्रा अथक प्रयासका बावजुद अमूल्य वन्यजन्तु बिशेष गरी हात्ती, गैडा, बाघ, भालु, कस्तुरी, हिउचितुवा लगायतका जनावरको चोरी शिकारी अझै पनि संरक्षणका लागि ठूलो चुनौतीको रुपमा रहिआएका छन् ।

विगतमाचोरी शिकारीको समस्यारहेको हाम्रो देशमा हाल आएर स्थानीय समुदायको संलग्नता, कर्मचारी तथा सुरक्षकमीहरुको अथकप्रयास, विभिन्न सहयोगी संस्थाको सहयोगबाट हामी शून्य चोरी शिकार उन्मुख हुदै आएका छौ । यस प्रयत्नमा प्रत्यक्षवा परोक्षरुपले सहभागी हुनु हुने सबैलाई धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

नेपाल सन १९७५ देखि नै संकटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि (CITES)को पक्षराष्ट्र भएपश्चात चोरी शिकार र प्राकृतिक रुपले मरेका वन्यजन्तुका अंगहरु संरक्षण तथा भण्डारण गरी राख्न शुरु गरिएको थियो । त्यसो गर्दा साइटिस (CITES)को कार्यान्वयनमा सहयोग समेत पुग्ने विश्वास लिइएको थियो ।

त्यस्ता अमूल्य आखेटोपहार नियन्त्रण नगरी छाडि दिदा अवैध व्यापार तथा बिक्रीलाई प्रश्रय पुगी अनुचित लाभको लोभले थप अरु वन्यजन्तु मारिने र नेपालको जैविकविविधताको संरक्षणमै नोक्सानी पुग्न सक्दथ्यो । तर आज त्यसरी जम्मा गर्दै जांदा ठूलो परिमाणमा आखेटोपहार जम्मा भैसकेको अवस्था छ ।

प्राप्त तथ्यांक अनुसार विभिन्न वन्यजन्तु प्रजातिका विभिन्न अंगभाग (आखेटोपहार) विभिन्न अवस्थामा चितवनको टिकौली र यस निकुञ्जको मुख्यालय कसरामा भण्डारण भएको छ । ती मध्ये मुख्यगरी गैंडाका खाग, हस्तीहाड, बाघ र चितुवाका हाडतथा छाला, कस्तुरी मृगकाविना, भालुका पित्त, सालकका खपटा आदि रहेका छन् । यसरी संग्रहित सबै आखेटोपहार सधै संग्रह गर्न नेपाल, नेपाली जनता र विश्व समुदायकालागि संरक्षणका दृष्टिले र व्यवसायिक दृष्टिले पनि उपयोगी नहुने ठानीएका छन् ।

संग्रहित त्यस्ता आखेटोपहारहरु आज समस्त विश्वलाई थाहा दिदै कम्प्युटरमा अभिलेखीकरण र बारकोड लगाइएका बाहेकका अन्यलाई नष्ट गर्न उपयुक्त हुने ठहर गरी राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को पांचौ संशोधनमा भएको व्यवस्था अनुरुप र नेपाल सरकारमन्त्री परिषद्को मिति २०७४/०२/०४ को निर्णयले यस स्थानमा उपस्थित हुनु भएका संपूर्ण व्यक्तित्व तथा विभिन्न श्रव्यदृष्य संचार माध्यम सामु उपस्थित समस्त विश्वका अगाडि नष्ट गरिदै छ ।

यस कार्यले नेपाल अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिवद्धतामा अडिग रही संरक्षणमा अग्रणी रहेको प्रमाणित हुने विश्वास गर्दछु । आज हामीले आखेटोपहार नष्ट गर्दै गर्दा अब आगामी दिनमा प्राकृतिक कारणले बाहेक नेपालमा वन्यजन्तुको मृत्यु हुन नदिन सबै नेपालीको सजगता र संलग्नता समेत बढ्ने र विश्व समुदायबाट समेत सहयोग रहने विश्वास समेत लिएको छु ।

यस कार्यमा प्रत्यक्ष र परोक्षरुपले सहयोग पुऱ्याउनु हुने समस्त व्यक्ति तथा संघ संस्थाहरुलाई नेपाल सरकारको तर्फबाट धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

धन्यबाद।

5.3 Guest: Honorable State Minister Dirga Raj Bhat, Ministry of Forests and Soil Conservation

(अतिथि: माननीय राज्यमन्त्री दिर्घ राज भाट वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय)

- समारोहका अध्यक्ष माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रीज्यू
- प्रमुख अतिथि सम्माननीय परराष्ट्रमन्त्रीज्यू,
- माननीय मन्त्रीज्यूहरु,
- माननीय सांसदज्यूहरु,
- राष्ट्रिय योजना आयोगका माननीय सदस्यज्यू
- वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयका सचिवज्यू,
- कुटनितिक नियोगका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु,
- राजनीतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु,
- स्थानीय समुदायहरु,
- सुरक्षा निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु,
- संरक्षण साझेदार संस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संचारकर्मी मित्रहरु,
- नागरिक समाजका प्रतिनिधिज्यूहरु
- संरक्षणकर्मी तथा राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरु,
- साथै उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु ।

सर्वप्रथम यस चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, कसरामा भइरहेको यस महत्वपूर्ण समारोहमा पाल्नु भएका प्रमुख अतिथि सम्माननीय परराष्ट्रमन्त्रीज्यू, माननीय मन्त्रीज्यूहरु, माननीय साँसदज्यूहरु लगायत यस कार्यक्रममा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुलाई धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

तराई, पहाड र हिमाल जस्ता भौगोलिक विविधता एवं विविधप्रकारका हावापानीले गर्दा नेपालमावन, वनस्पति र वन्यजन्तुहरुको विविधता पाइन्छ । यहाँ पाइने पाटे बाघ, एक सिंगे गैडा, हात्ती, अर्ना, रेड पाण्डा, कस्तुरी मृग, हिउँचितुवा जस्ता बन्यजन्तुहरुले नेपाललाई विश्वमा परिचित गराएको छ । नेपालका वन्यजन्तु र प्राकृतिक मनोरम भू-दृश्यको कारणले लाखौं पर्यटकहरु नेपाल आउने गर्दछन् ।

नेपालमा पाइने यस्ता विविध प्रकार वन्यजन्तुहरु र जैविक विविधताको संरक्षण गर्नु र यसको संरक्षणबाट प्राप्त हुने लाभलाई समन्यायिक वितरण गर्नु हाम्रो दायित्व हो । नेपाल सरकार, स्थानीय समुदाय र संरक्षण साझेदारहरु मिली गरिएको संरक्षण प्रयासहरुले विश्वमा फरक किसिमको सन्देश दिन सफल भएको छ । नेपालले गरेको संरक्षण प्रयासहरुले वन्यजन्तु र जैविक विविधता संरक्षण भएको छ। स्थानीय समुदायमा रोजगारीका अवसरहरु सिर्जना भएका छन् साथै राष्ट्रिय आयमा समेत ठुलो योगदान पुगेको छ ।

वन्यजन्तुहरुको शिकार तथा अवैध व्यापारले वन्यजन्तुको संरक्षणमा थप चुनौति थपेको सन्दर्भमा नेपालले प्राप्त गरेको चोरीशिकार नियन्त्रण कार्य भने प्रशंसनीय छ । यसकार्यमा सहयोग पुर्‍याउने सबै सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरु, स्थानीय समुदाय, संरक्षण साझेदार संस्थाहरुहरुलाई म धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

आज नेपाल सरकारले निर्णय गरे बमोजिम हामी विश्व समुदाय समक्ष पूर्ण पारदर्शिता सहित विगत धेरै बर्ष देखि थुप्रिएर बसेको आखेटोपहारहरुको व्यवस्थापन गर्दै काम नलाग्ने, सडिगली जाने अवस्थाका र भण्डारणको लागत मात्रै बढाउने आखेटोपहारलाई आगो लगाई नष्ट गर्न गरिरहेका छौं । केही आखेटोपहारहरुलाई बारकोड गरी सुरक्षित र व्यवस्थित गर्दै अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रदर्शनी प्रयोजनमा ल्याइने व्यवस्था मिलाइने छ ।

अन्त:मा आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यले वन्यजन्तु संरक्षणमा योगदान पुग्ने आशा राख्दै यस समारोहमा पाल्नु भएका सम्माननीय प्रधानमन्त्री, माननीय मन्त्रीज्यूहरु, माननीय साँसदज्यूहरु

राष्ट्रिय योजना आयोगका माननीय सदस्यज्यू, सचिवज्यू, महामहिम राजदूत लगायत यस कार्यक्रममा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुलाई पूनःधन्यवाद एवं आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

साथै समारोह आयोजना गर्ने क्रममा राष्टिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, वन विभाग, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, विश्व वन्यजन्तु कोष, जुलोजिकल सोसाइटी अफ लण्डन नेपाल लगायत संलग्न सम्पूर्ण व्यक्ति तथा संस्थाहरु र चितवनका स्थानीय समुदायहरुमा म हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

धन्यवाद ।

5.4 Guest: Director General Mr. Krishna Prasad Acharya, Department of Forests

(अतिथि: महानिर्देशक कृष्ण प्रसाद आचार्य, वन विभाग)

वन्यजन्तुका आखेटोपहार व्यवस्थापन (नष्ट गर्ने) समारोहका अध्यक्ष एवं माननीय वन तथा भू संरक्षण मन्त्रीज्यू, यस समारोहका प्रमुख अतिथि सम्माननीय परराष्ट्रमन्त्रीज्यू, माननीय मन्त्रीज्यूहरु, माननीय राज्यमन्त्रीज्यूहरु, माननीय पूर्व मन्त्रीज्यूहरु, माननीय सभासदज्यूहरु, श्रीमान् सचिवज्यू, कुटनितिक नियोगका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यू, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरु, स्थानीय समुदायहरु, साथै स्वदेशी तथा विदेशी पत्रकार मित्रहरु ।

वन्यजन्तु र जैविक विविधता संरक्षणमा गरेका सफल प्रयासहरुले नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा अलक पहिचान प्राप्त गरेको छ । आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्य मार्फत अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा सकारात्मक सन्देश दिने उद्देश्यका साथ जैविक विविधता दिवसकै दिन यो महत्वपूर्ण एवं ऐतिहासिक कार्यक्रमको आयोजना गरिएको छ ।

वन्यजन्तुको आखेटोपहार व्यवस्थापनका सन्दर्भमा गरिएका प्राविधिक प्रकृया सम्बन्धी छोटकरी रुपमायहाँहरु समक्ष प्रस्तुतगर्न चाहन्छु ।

- सम्माननीय प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षता बसेको वाघ संरक्षण समितिको चौथो र छैंठो बैठकले आवश्यक कानुन बनाएर आखेटोपहार नष्ट गर्ने निर्णय भएको ।
- व्यवस्थापिका संसद, वातावरण संरक्षण समितिको मिति २०७२/१२/२१ को निर्णयबाट आखेटोपहारको पून:अभिलेखीकरण गरी सुरक्षित राख्नु पर्ने आखेटोपहारको नमुना समेत संकलन गरी bar coding समेत गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्न निर्देशन भएको ।
- नेपाल सरकार (सचिवस्तर) को मिति २०७३/२/६ को निर्णयानुसार राष्टिय प्रकृति संरक्षण कोष र United States Fish and Wildlife Services (USFWS) बीच MOU गरी USA बाट प्राविधिक विज्ञ टोलीको व्यवस्था गरिएको ।
- तत्पश्चात आखेटोपहार व्यवस्थापनका कार्यका लागि राष्टिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका उपमहानिर्देशकको संयोजकत्वमा वन विभाग, नेपाल प्रहरी, केन्द्रिय अनुसन्धान व्युरो, नेपाली सेना, राष्टिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष निर्देशनालय, प्राकृतिक विज्ञान संग्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सरकारी वकिलको कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, नेपाल वन प्राविधिक संघ, नेपाल पत्रकार संघ, नेपाल बार एशोसियसन, चितवन राष्टिय निकुञ्ज सहितको १३ सदस्यीय कार्यदल गठन गरी कार्य शुरुवात गरिएको । प्रमुख संरक्षण अधिकृत चितवन राष्टिय निकुञ्जको संयोजकत्वमा प्राविधिक उपसमिति गठन गरी फिल्ड कार्य शुरुवात गरिएको ।
- निरन्तर रुपमा बैठक तथा छलफल गरी बसी अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा सबैले मान्य हुने गरी सम्पूर्ण आखेटोपहारको लगत तयार गरिएको ।
- Computerized inventory database system विकास गरिएको । जसमा barcode number, sub-barcode identification number, microchip ID, species name, CITES appendix number लगायतका विवरणहरु राखिएको ।
- हरेक आखेटोपहारहरुको फोटो डकुमेन्टेसन पनि गरिएको ।
- भण्डारमा रहेका सम्पूर्ण आखेटोपहारहरुको वैज्ञानिक लगत तयार गरियो । जसमा प्रत्येक आखेटोपहारलाई bar code दिइयो । सुरक्षाको लागि randomly microchips हरु पनि राखिएको ।
- महत्वपूर्ण प्रजातिहरुको केही भागहरुको नमूना sample लिई भविष्यमा गरिने genetic study and DNA study को लागि यी नमुनाहरु संकलन गरि सुरक्षित राखिएको ।
- लगत विवरण कार्य गर्दा राम्रो अवस्थामा रहेका वन्यजन्तुहरुको आखेटोपहारहरु मध्ये केही आखेटोपहारहरु अध्ययन अनुसन्धान र शैक्षिक प्रयोजनको लागि राखिएको ।
- उल्लेखित विवरणलाई समेटी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार तयार गरिएको वन्यजन्तुको

आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिवेदन २०७३ तयार भएको ।

- तत्कालिन माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्री अग्नी सापकोटाज्यू तथा सचिवज्यूबाट स्थलगत रुपमा अनुगमन कार्य गरिएको ।
- प्रतिवेदनले सिफारिश गरे बमोजिम टिकौली र कसरामा भण्डारण गरिएका मध्ये केहीलाई अध्ययन अनुसन्धान र प्रदर्शनीको लागि सुरक्षित राखी बाँकी रहेका आखेटोपहारहरु मिति २०७४।२।८ गते चितवनको कसरामा जलाएर नष्ट गर्ने नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषद्को मिति २०७४।२।४ को निर्णय अनुसार Verification and validation team ले मिति २०७४ जेष्ठ ६ गते कसरा र जेष्ठ ७ गते टिकौलीमा रहेको सम्पूर्ण आखेटोपहारको वैज्ञानिक तरिकाबाट परिक्षण गरेको छ ।
- टिकौलीमा रहेको सम्पूर्ण आखेटोपहारहरु मिति २०७४ जेष्ठ ७ गते बेलुका नै कसरामा ल्याइएको ।
- आखेटोपहार नष्ट गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि २०७४ ले तोकेको मापदण्ड अनुरुप आखेटोपहार जलाउनको लागि जमिनबाट १५ मिटर लामो, ५ मिटर चौडा र ०.३ मिटर अग्लो इट्टाको मंच बनाई त्यस माथि १५ मिटर लामो, ५ मिटर चौडा र एक मिटर अग्लो फलाम, इट्टाको भकारी बनाई त्यसमाथि सम्पूर्ण जलाउनु पर्ने आखेटोपहारलाई सबैले देख्ने, फोटो र भिडियो खिच्न सक्ने गरी राखिएको छ । आखेटोपहारको परिमाण र तौलको आधारमा आखेटोपहार जलाउने इट्टाको मंच विशेष डिजाइन गरी बनाइएको छ ।
- यसरी बनाइएको इट्टाको मंचमा एक तह काठ, एक तह कोइलाका अन्य प्रज्वलनशील पदार्थ राखी सके पछि size, fat and protein content, relative thickness and flammability को आधारमा वर्गिकरण क्रमशः तलबाट माथिल्लो भागमा राखिएको छ ।
- आखेटोपहार जलाइसकेपछि बाँकी रहेको खरानीलाई यस निकुञ्जको प्रमुख कार्यालय नजिकै एउटा खाल्डो खनी चारैतिर पर्खाल लगाइ पुरिने व्यवस्था गरिएको छ । र त्यस माथि एउटा स्मारक (Monument) निर्माण गरिनेछ ।

करिब २० वर्ष पश्चात टिकौली र कसरामा भण्डार गरिएको नेपाल र बाह्य राष्ट्र (sea horce, sting ray fish) मा पाइने आखेटोपहार नष्ट गर्ने यस कार्यले वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता संरक्षणमा ठुलो योगदान पुग्ने अपेक्षा गरेको छ ।

धन्यवाद ।

5.5 Guest: Director General Mr. Man Bahadur Khadka, Department of National Parks and Wildlife Conservation

(अतिथि: महानिर्देशक मन बहादुर खड्का, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग)

वन्यजन्तुको आखेटोपहार व्यवस्थापन (नष्ट गर्ने) समारोहका अध्यक्ष एवं माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रीज्यू, यस समारोहका प्रमुख अतिथि सम्माननीय परराष्ट्रमन्त्रीज्यू, माननीय मन्त्रीज्यूहरु, माननीय राज्य मन्त्रीज्यूहरु, माननीय पूर्व मन्त्रीज्यूहरु, माननीय सभासदज्यूहरु, श्रीमान् सचिवज्यू, कुटनितिक नियोगका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यू, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरु, स्थानीय समुदायहरु, साथै स्वदेशी तथा विदेशी पत्रकार मित्रहरु।

अन्तराष्ट्रिय जैविक विविधता दिवसकै दिन हुन गइरहेको यस महत्वपूर्ण कार्यक्रममा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा हार्दिक स्वागत गर्दछु।

नेपाल एक सिंगे गैडा, पाटेबाघ, अर्ना, घडियाल गोही रेडपाण्डा, कस्तुरी मृग, हिउँचितुवा, डाँफे, मुनालजस्ता दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुका लागि चर्चित र प्रख्यात छ। यी प्रजातीहरुको संरक्षणको लागि हालसम्म २० वटा संरक्षित क्षेत्रहरु स्थापन भएका छन् जसले नेपालको कुल क्षेत्रफलको २३.३९ प्रतिशत भू-भाग ओगटेको छ। अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा ठूलो चुनौतिको रुपमा रहेको वन्यजन्तुको अवैध चोरी शिकार नियन्त्रण कार्यमा उल्लेख्य सफलता हासिल गरीरहेको छ। वन्यजन्तु संरक्षणमा नेपालका प्रयासहरु अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले समेत सह्राना गरेको छ।

वन्यजन्तुको आखेटोपहार व्यवस्थापन (नष्ट गर्ने) कार्यक्रमको औचित्व र हालसम्म गरिएका प्रकृया सम्बन्धी छोटकरी रुपमा यहाँहरु समक्ष प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

- वन्यजन्तुको प्राकृतिक रुपमा मृत्यु भएपछि र केही वन्यजन्तुको चोरीशिकारीले मारी अवैध व्यापारका लागि लाने क्रममा वन कर्मचारी र सुरक्षा निकायका कर्मचारीले पक्राउ गरी जफत गरिएका वन्यजन्तुका आखेटोपहारहरु जिल्ला वनको कार्य क्षेत्र भएमा सशस्त्र वन रक्षक तालिम केन्द्र, टिकौली, चितवनमा र संरक्षित क्षेत्रको कार्यक्षेत्रको आखेटोपहार भएमा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको कसरामा भण्डारण गर्ने व्यवस्था रहेको छ।
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को दफा २०(क) मा आखेटोपहार नष्ट गर्न सकिने व्यवस्था भएको साथै राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३० (चौथो संशोधन, २०७४) को नियम ३३ क (१) मा प्राकृतिक वा अन्य कारणबाट मृत्यु भएका वन्यजन्तुबाट संकलन गरिएको वा प्रचलित कानून बमोजिम जफत् गरिएको आखेटोपहार मन्त्रालयले उपयुक्तताको आधारमा शैक्षिक वा अनुसन्धान संस्थालाई प्रयोग गर्न दिने, प्राकृतिक विज्ञान संग्रहालयमा प्रदर्शनीको लागि राख्ने वा नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार नष्ट गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ।
- भण्डारण गरिएका आखेटोपहार लामो समयसम्म भण्डारण गरेर राख्दा एकातिर कुहिने, मक्किने, गुणस्तरमा ह्रास आउने र आखेटोपहारको भौतिक संरचनामा र गुणस्तरमा नै परिवर्तन आएको अवस्था छ भने अर्कोतिर दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुका आखेटोपहारलाई अवैधानिक रुपमा बजार अर्थात व्यापारमा आउन नदिनका लागि सुरक्षित राख्नु पर्ने राज्यको दायित्व भएको हुँदा सुरक्षा खर्च दिन प्रति दिन बढ्दै गएको।

भण्डार गरिएका आखेटोपहार जलाउनुको औचित्य निम्न अनुसार रहेको छ :

- वन्यजन्तुको चोरी शिकार एवं अबैध ब्यापार नियन्त्रण गर्ने कार्यमा सहयोग पुग्ने।
- सडिगली भौतिक संरचनामा परिवर्तन भई काम नलाग्ने आखेटोपहारलाई संरक्षण र सुरक्षा दिई राखी राख्न आर्थिक तथा प्राविधिक हिसावले औचित्यपूर्ण नहुने।
- दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुका आखेटोपहारहरु चोरीशिकारी र अबैध व्यापारी मार्फत बजारमा आउन सक्ने जोखिमको अन्त्य हुने। त्यसैगरी आखेटोपहार सुरक्षामा संलग्न कर्मचारीको व्यक्तिगत सुरक्षा जोखिमको न्युनीकरण हुने।
- आखेटोपहारहरु औषधि लगायत अन्य कुनै पनि प्रयोजनमा प्रयोग हुँदैन भनी सन्देश प्रवाह हुने।

- अवैध चोरीशिकार गर्ने र त्यसका प्रयोगकर्ताहरु निरुत्साहित हुने ।
- नेपालका वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता संरक्षण, सम्बर्धन र व्यवस्थापनमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने ।
- सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतमा बसेको राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समितिको तेस्रो बैठकले आवश्यक कानुन बनाई वन्यजन्तुका आखेटोपहार नष्ट गर्ने भनी निर्णय बमोजिम नेपाल सरकार (माननीय मन्त्रीस्तर) को मिति २०७२/४/१८ को निर्णय अनुसार वन्यजन्तुको आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि २०७२ जारी गरिएको । वन्यजन्तुको आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि २०७२ अनुसार वन्यजन्तुको आखेटोपहार अवस्था सम्बन्धी प्रतिवेदन पेश भएको ।
- व्यवस्थापिका संसद, वातावरण समितिको मिति २०७२/१२/२१ को निर्णयबाट आखेटोपहारको पून:अभिलेखीकरण गरी सुरक्षित राख्नु पर्ने आखेटोपहारको नमुना समेत संकलन गरी Bar coding समेत गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्न निर्देशन भए बमोजिम अभिलेखीकरण गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको ।
- सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा बसेको छैठौं राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समितिको मिति २०७३/३/२ मा बसेको बैठकले चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको परिसरमा CITES लगायतका अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरुका प्रतिनिधि, नेपाल सरकारका उच्च पदस्थ कर्मचारीहरु, सुरक्षा निकायका प्रतिनिधिहरु, राजनैतिक पार्टीका प्रतिनिधिहरु, पत्रकारहरु र स्थानीय समुदायको उपस्थितिमा आगो लगाएर नष्ट गर्न उपयुक्त हुने भनी निर्णय भएको ।
- माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा बसेको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको चौथो एवं वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ब्युरोको एघारौं बैठकले आखेटोपहारलाई आगो लगाएर नष्ट गर्न उपयुक्त हुने हुँदा उक्त आखेटोपहारहरुलाई चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कसराको परिसरमा जलाएर नष्ट गर्न स्वीकृतिको लागि नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद अनुरोध गर्ने भनी निर्णय भएको ।
- नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको मिति २०७४ जेष्ठ ४ गते निर्णयबाट वातावरणमा प्रदुषण न्यूनीकरण हुने व्यवस्था मिलाउने गरी अनुसूचि १ बमोजिमका आखेटोपहार चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कसराको परिसरमा मिति २०७४/२/८ गते जलाएर नष्ट गर्न स्वीकृति प्राप्त भएको ।

यस प्रकार नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णयानुसार टिकौली र कसरामा भण्डारण भएका मध्ये बाघको छाला ६७ थान, गैंडाको खाग ३५७ थान, हात्तीको पुच्छरको रौं ३५४ थान, कस्तुरीको बिना ३४ थान, ध्वाँसे चितुवाको छाला २ थान, हिउँ चितुवाको छाला १ थान, चिरुको ऊन ४२ पोका, सालकको खपटा २ पोका, हाब्रेको छाला ४७ थान, चितुवाको छाला ४१८ थान, भालुको पित्त १५ थान लगायतका आखेटोपहारहरु यही चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कसराको नेपाली सेनाले प्रयोग गरेको खेलकुद मैदानमा सबैले देख्ने गरी आगो लगाएर नष्ट गर्न आजको कार्यक्रम भइरहेको व्यहोरा अवगत गराउन चाहन्छु । आखेटोपहार नष्ट गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि २०७४ तोकेको मापदण्ड अनुरुप नै नष्ट गर्ने कार्य गरिदै छ ।

वन्यजन्तुको आखेटोपहार व्यवस्थापन (नष्ट गर्ने) समारोहका प्रमुख अतिथि सम्माननीय परराष्ट्रमन्त्रीज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा वन्यजन्तुको आखेटोपहारहरुमा प्रज्वलनको शुभारम्भ गरी जलाएर नष्ट गर्ने कार्य रहेको छ ।

आखेटोपहार जलाइसकेपछि बाँकी रहेको खरानीलाई यस निकुञ्जको प्रमुख कार्यालय नजिकै एउटा खाल्डो खनी चारैतिर पर्खाल लगाइ पुरिने छ र त्यस माथि एउटा स्मारक (Monument) निर्माण गरिने व्यहोरा समेत अवगत गराउँदछु ।

यो आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यले नेपालको वन्यजन्तु संरक्षण तथा अवैध चोरीशिकार नियन्त्रणमा कोशेढुङ्गा सावित हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

धन्यवाद ।

5.6 Guest: Her Excellency Ms. Alaina B. Teplitz, US Ambassador to Nepal

(अतिथि: महामहिम अलाइना बि. टेप्लिज, नेपालका लागि अमेरिकी राजदुत)

Minster for Foreign Affairs, Ministers, Dignitaries, members of the press, and colleagues,

This year we celebrate seventy years of partnership between the United States and the Nepali people and government that is focused on enhancing prosperity, encouraging democracy, and ensuring stability.

I want to talk about two of those goals today, ensuring stability and enhancing prosperity – and how they relate to your work to preserve and protect Nepal's precious natural heritage, particularly through your efforts to combat wildlife trafficking.

In the United States our commitment to conservation really began with President Theodore Roosevelt at the beginning of the 20th century. An explorer, solider, author, and naturalist, Roosevelt said he was most proud of his work in conservation, through which he established our Forest Service, created five national parks, 51 federal bird reserves, 18 national monuments, and 150 national forests. Roosevelt noted that it is "vandalism wantonly to destroy or to permit the destruction of what is beautiful in nature, whether it be a cliff, a forest, or a species of mammal or bird."

Today, the United States remains committed to conserving our natural resources, and to working with partners around the world to support their efforts to do the same in their own countries.

You might ask what conservation has to do with ensuring stability and enhancing stability, because some people think that conservation is just about protecting endangered species like rhinos and tigers. However, I want to be completely clear that – although protecting such species is important in its own right – **smart and sustainable conservation directly translates into increased stability and economic prosperity.**

I would like to address four points today:

1. First, I will reflect on the long history of partnership between the United States and Nepal to preserve Nepal's natural heritage.
2. Second, I will discuss the relationship between conservation and political stability and security in the context of combatting wildlife trafficking.
3. Third, I will briefly touch on the significance of biological diversity.
4. Finally, I will address how conservation, and in particular how building robust national park systems, contributes to economic prosperity.

The United States and Nepal have a long history of working together to conserve wildlife.

Starting in the 1960s we began working together to protect endangered tigers and rhinos. Scientists from our Smithsonian Institute worked with Nepal counterparts to bring these magnificent animals back from the brink of extinction.

Nepal, thanks to your good work, has truly set an example for the rest of the world in tiger and rhino conservation. Worldwide rhinos have fallen from 500,000 at the beginning of the 20th century to less than 30,000 today. But in Nepal rhinos are on the increase: from 375 in 2008 to 645 in 2016. Similarly, while the worldwide tiger population dropped from about 100,000 at the beginning of the 20th century to under 4,000 today, in Nepal the tiger population rose from 121 in 2010 to 210 in 2016. There is no doubt that Nepal can take justifiable pride in its role as a world leader in tiger and rhino conservation, and we are proud to have supported this remarkable success story.

Our partnership in tiger and rhino conservation continues today through USAID's Harioyo Ban and the U.S. Fish and Wildlife Service conservation programs for endangered animals, including support for rhino and tiger population surveys, community-based anti-poaching

patrols, and training and technology to reduce human-wildlife conflict. This is smart and sustainable conservation at its best.

We are also proud that the United States has partnered with Nepal in supporting development of the South Asia Wildlife Enforcement Network, or SAWEN. I commend Nepal for its regional leadership role in combatting wildlife trafficking by hosting SAWEN – which works regionally to combat wildlife crime through "communication, coordination, collaboration, capacity building and cooperation" – and for successfully working to transform SAWEN into a fully-fledged regional inter-governmental body.

Today we are especially pleased to have had the opportunity to partner with Nepal in developing a system to inventory the Wildlife Stockpiles, including a scientific and forensic reference sampling process which drew on the expertise of the U.S. Fish & Wildlife Services' regional attaché, as well as IT and forensics lab experts. And, of course, we are proud partners in working together to ensure the proper disposal of stockpiled wildlife here today.

By burning these stockpiles, Nepal sends a clear message to all who seek to profit from this vicious trade – a message that the only place wildlife products belong, and the only place they have value – is in nature. You are letting those who deal in the death and destruction of this precious natural heritage know that Nepal is serious about combatting wildlife trafficking. But as we take pride in Nepal joining a growing group of countries around the world that have demonstrated their commitment to eradicate wildlife trafficking by properly disposing of wildlife stockpiles, we are also sobered to gaze upon the huge pile of items being destroyed in front of us and reflect upon each and every animal that was killed in order to assemble it. And this pile, enormous though it is, represents a fraction of the endangered species killed around the world for their body parts.

I noted earlier that conservation does not just mean preserving endangered species, but that it also directly translates into stability and economic prosperity.

So let me first discuss the link between wildlife trafficking and stability. In Nepal this link can most clearly be seen in the data on rhino poaching. During Nepal's armed conflict, rhino poaching soared and the population dropped to dangerously low levels. This is because poachers are opportunistic and take advantage of situations when there are security challenges. But the causality goes in the opposite direction too: wildlife trafficking can weaken stability and undermine national security.

Efforts to strengthen a country's ability to combat wildlife trafficking also strengthen the ability to control trafficking in other areas, such as persons, weapons, drugs, and money. For example, strengthening border controls and improving coordination between different authorities involved in border control – including customs, army, armed police, and police – makes it harder to smuggle illegal wildlife products, as well as making it harder for criminals to smuggle persons, weapons, drugs and money.

Similarly, strengthening collaboration between police, prosecutors, and judges on wildlife trafficking cases – both within a country and between countries –strengthens a country's ability to successfully prosecute cases involving trafficking in persons, weapons, drugs and money.

It is important to understand wildlife traffickers are sophisticated criminal syndicates – similar to those that traffic in narcotics, weapons, and human beings. They are international criminals trying to make easy money by stealing your national resources. Estimates are that wildlife trafficking generates $8-10 billion in revenues per year, among the top five most lucrative forms of transnational organized crime. Traffickers exploit porous borders, seek countries with weak law enforcement and investigative capacities, and attempt to corrupt officials.

Wildlife traffickers also kill people, especially conservation officers: in the past 10 years more than 1,000 conservation officers – meaning game wardens, investigators, and park rangers – have been killed worldwide while defending animals in the wild. These criminal syndicates are drivers of corruption and instability wherever they operate.

In the United States, this is one issue on which politicians from both major parties agree: In July of 2013 President Obama issued an *Executive Order on Combatting Wildlife Trafficking* that labeled wildlife trafficking "...an international crisis...contributing to the illegal economy, fueling instability, and undermining security." In February of 2017 President Trump similarly issued an *Executive Order on Transnational Criminal Organizations and Preventing International Trafficking*, that noted that wildlife trafficking is a driver of "crime, corruption, violence, and misery."

In summary, your work in combatting wildlife trafficking is important, not just for the species it saves, but also for supporting security and stability here in Nepal.

While conservation is a full time 24/7 job, there is one day a year when conservationists around the world come together to acknowledge the importance of biological diversity. Today, May 22, is that day, the International Day for Biological Diversity.

Today we recognize that biodiversity, and the ecosystem services that flow from a biodiverse environment, are the foundation of our planet's life support system.

Each year there is a theme for Biodivesity Day, and this year's theme is particularly appropriate for Nepal as it is "Biodiversity and Sustainable Tourism."Where we are now, here in Chitwan Park, is an outstanding example of how biodiversity provides an important foundation for tourism.

This leads me to my final point: how conservation, and in particular conservation in strong national parks like Chitwan, contribute to economic prosperity.

Ask most people what they think is the most important reason for having parks and they're likely to tell you about the protection of natural areas and wild animals. And they're right. For example, Nepal's parks are known for their iconic species, such as the Bengal Tiger and the Greater One-Horned Rhinoceros, which attract visitors from all over the world. But in a purely economic sense, parks also bring measurable direct economic benefits to local and national economies.

It's simple really, when people visit parks, they spend money. For the past 25 years, the U.S. Park Service has measured the economic effects of park tourism, and especially the money spent in so-called "gateway regions" nearby parks. It was found, for example, that in 2014 U.S. park visitors spent $16 billion in gateway regions, in lodging, restaurants and other stores. This money directly supported almost 174,000 jobs. In turn, these 174,000 employees had money to spend in their own community, driving economic growth calculated to have created another 103,000 jobs, for a total of some 277,000 jobs. In other words, national parks are job creators!

And parks offer a very good return on investment. It's been estimated that parks contribute $10 to the economy for every $1 in tax money invested, a return of 1,000 percent! As U.S. Park Service Director Jonathan B. Jarvis said, investing in national parks "makes good stewardship sense and good business sense."

In addition, the economic returns and job prospects generated by parks help attract and retain people, entrepreneurs, and their businesses. Parks can also play an important role in the education and future for the area's youth, where their proximity to a park can lead them to careers in responsible tourism-related industries, science, conservation, and natural resource management.

Nepal's parks also play an important role in contributing to economic prosperity.

Last year, Chitwan alone had close to one hundred thousand visitors. The revenue generated by these visitors is a vital economic driver for the gateway regions around them and for Nepal as a whole. This is especially important in the areas that parks are often located in is far away from larger urban centers with greater economic activity.

This means that work to support your parks – to protect the wildlife in your parks, to ensure that your park personnel use smart and sustainable conservation practices, and to enhance the experiences visitors have in your parks – all have a direct bearing on increasing prosperity and improving the future in Nepal.

In this connection, I will quote President Roosevelt again who said that the "nation behaves well if it treats the natural resources as assets which it must turn over to the next generation increased, and not impaired, in value."

Bottom line: national parks, and protecting the wildlife in those parks, represent a smart economic investment for Nepal.

In conclusion, let me say that it is a privilege to be with you here today in Chitwan National Park to witness the destruction of the Wildlife Products Stockpile, and honor Nepal's commitments to smart, sustainable conservation.

Thank you very much for your time today and, most importantly, for all you do to preserve and protect Nepal's precious natural heritage.

Thank you.

5.7 Guest: Secretary General, Mr. John E. Scanlon, Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)

(अतिथिः महासचिव जो इ. स्कानलोन, साइटिस)

Honorable Minister for Foreign Affairs, Dr. Prakash Sharan Mahat,
Ministers and State Ministers, Government of Nepal
Representatives of national and international organizations,
Local community and local political representatives,
Ladies and gentlemen, friends and colleagues.

It is a great honour to be invited to provide a statement for today's destruction of confiscated and other wildlife parts, which is timed to coincide with the International Day for Biodiversity, and I deeply regret that I can not join you in person.

There could be no better location for today's event than the Chitwan National Park, Nepal's first national park established back in 1973, being the very same year that CITES was adopted in Washington D.C.

Chitwan National Park is famous for its extraordinary wildlife – including its Bengal tigers, greater one-horned rhinos, and high concentration of birds. It outstanding natural beauty was internationally recognised in 1984 when it was added to the UNESCO World Heritage List.

Nepal and its Chitwan National Park now also enjoys worldwide praise for what has been achieved in successfully combating poaching and the illegal trade of wildlife.

Nepal's achievements were recognised by CITES through a Secretary-General's Certificate of Commendationin 2014, which was received by the Department of National Parks and Wildlife Conservation in Geneva on behalf of all national agencies involved in wildlife law enforcement.

The Award acknowledged the many innovative measures implemented by Nepal to combat wildlife crime, including strong interagency collaboration, the deployment of combined patrols of rangers and the Nepalese army in protected areas supported by community-based anti-poaching units outside of parks, and intelligence-led enforcement actions leading to the arrest of key players in criminal groups.

The successes achieved in Nepal to combat poaching and illegal wildlife trade are particularly notable in the face of increased poaching elsewhere. This year Nepal was on course for its third year in a row of no rhino poaching, which was only broken last month, with poachers killing one animal for its horn. That is an enviable record.

What has been achieved in Nepal is quite extraordinary and it serves as an inspiration to all of us of what is possible through strong leadership, taking a collaborative approach across agencies and local communities, and persistence.

Today, in the presence of the Honorable Ministers, representatives of local communities and international organisations, as well as the world's media, Nepal is destroying stockpiles of wildlife parts of tigers, rhinos, leopards, pangolins, various reptiles and many other species that have been confiscated or otherwise acquired.

Today's event will not end wildlife crime but itdoes help to raise public awareness of the serious threats posed to wild animals and plants, people and economies by such crimes and it provides an ideal opportunity to make a very public expression of Nepal's steadfast determination not to tolerate any poaching or illegal trade of its wildlife.

We know that Nepal 'walks the talk'. Its proud record speaks for itself. And the strong measures being taken in Nepal not only benefits its extraordinary wildlife. They are ensuring personal security, providing local jobs and community development, and supporting well-managed wildlife based tourism, and along withit the national economy.

We commend Nepal for fulfilling CITES requirements and national laws in preparing for today's event, while noting that the decision to destroy these confiscated and other wildlife parts was one for Nepal. I am advised that authorities have taken care only to destroy confiscated materials following a final court verdict, none of which are subject to ongoing investigations, with some materials being used to exhibit in museums, for research and for other educational purposes. Nepal is also finalising its new legislation to fully meet all of CITES requirements, which we warmly welcome.

The theme for the International Day for Biodiversity is Biodiversity and Sustainable Tourism, with 2017 being the International Year of Sustainable Tourism for Development. The Chitwan National Park is a great example of wildlife-based tourism generating local jobs, with government and operators engaging with and supporting local communities.

The active involvement of local people and communities is critical to sustaining wildlife-based tourism, which I highlighted at the World Travel and Tourism Council Global Summit in Bangkok just last month. During my keynote address, I called on the travel and tourism sectors to join the fight againstl legal wildlife trade, citing the Chitwan National Park as an example for others to follow.

We also wish to take this opportunity to recognise Nepal for its support for the South Asia Wildlife Enforcement Network, with its Secretariat being based in Kathmandu, and for INTERPOL's Operation PAWS II, as well as for pursuing and helping catch wildlife criminals across international borders.

Right Honourable Minister, I thank you again for giving me the opportunity to provide a statement for today's important event and more particularly for your strong ongoing support for CITES and the fight against illegal wildlife trade.

Thank you

6

FLAME FOR CONSERVATION

(संरक्षणका झिल्का)

२०७० साल असार १८ गते बसेको मन्त्री परिषद्को बैठकले सशस्त्र वन रक्षक तालिम केन्द्र, टिकौली र चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, कसरामा राखिएको ४ हजार भन्दा धेरै आखेटोपहार आवश्यक कानुन र नियम बनाएर जलाएर नष्ट गर्ने निर्णय गऱ्यो।

त्यहि निर्णयलाई आधार मानेर २०७४ साल जेष्ठ ८ गते, गएको २० वर्षमा पहिलो पटक ४,००० भन्दा धेरै आखेटोपहार जलाएर अन्तराष्ट्रिय स्तरमा नेपालले वन्यजन्तु सम्बन्धी कुनै पनि प्रकारको अपराध सहँदैन र यसलाई रोक्न निरन्तर प्रयास गरिरहने छ भन्ने सन्देश दियो। नेपालको उक्त कार्य अन्तर्राष्ट्रिय जगतलाई वन्यजन्तु अपराध विरुद्ध एकजुट हुन एउटा बिम्वात्मक आग्रह पनि थियो ।

Cabinet meeting under the chairmanship of Prime Minister decided to destroy the stockpiles stored at Armed Forest Guard Training Centre in Tikauli and Chitwan National Park headquarter in Kasara on 2 July 2013 formulating the necessary law and guidelines. On the base of the decision, Nepal burned 4000+ wildlife parts for the first time in 20 years on 22 May 2017 that gave the message to world that Nepal will not tolerate wildlife crime in any form and symbolically called for an action to entire world to stand against the global threat the species face.

00285

नेपाल सरकारले बनाएको विज्ञ टोलीले सशस्त्र वन रक्षक तालिम केन्द्र टिकौली र चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको कार्यालय, कसरामा राखिएको आखेटोपहार पूर्व परिक्षण गरेर बारकोड गरिएको थियो । उक्त टोलीको प्रतिवेदनले केहि आखेटोपहारलाई शैक्षिक र वैज्ञानिक प्रयोगका लागि सुरक्षित राखेर, अरुलाई जलाउन सुझाव दिएको थियो ।

The team of expert formed by Government of Nepal carried out the audit of the stored stockpiles at two locations in Chitwan: Armed Forest Guard Training Centre in Tikauli and Chitwan National Park headquarter in Kasara. The team barcoded the stockpiles and documented them as photographs and suggested to burn the stockpiles keeping few for scientific research and display at museum.

आखेटोपहार जलाउनु भन्दा केहि दिन अघि चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, कसरामा अखेटोपहार जलाउन पाँच मीटर चौंडाइ र पन्ध्र मीटर लम्बाइ भएको संरचना निर्माण गरिएको थियो ।

Few days ahead the event, five-meter-wide and fifteen-meter-long pyre was constructed within the premises of Chitwan National Park headquarters at Kasara

2015

२०७४ साल जेष्ठ ७ गते वन्यजन्तुको आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यान्वयन समीतीले टिकौलीमा पत्रकार सम्मेलन गरी आखेटोपहार व्यवस्थापन र यसका प्रक्रिया बारे पत्रकारहरुलाई जानकारी गराएको थियो ।

On 21st May, a press meet was organized at Tikauli by the Wildlife Stockpile Management Implementation Committee to inform the press about the burning event and the process followed.

जलाउनु अघि सबै आखेटोपहार पूर्व परिक्षणको प्रतिवेदन र बारकोडका आधारमा पुनः रुजु गरिएको थियो ।

Prior to the burning all the stockpiles were verified using the audit spreadsheet and barcode.

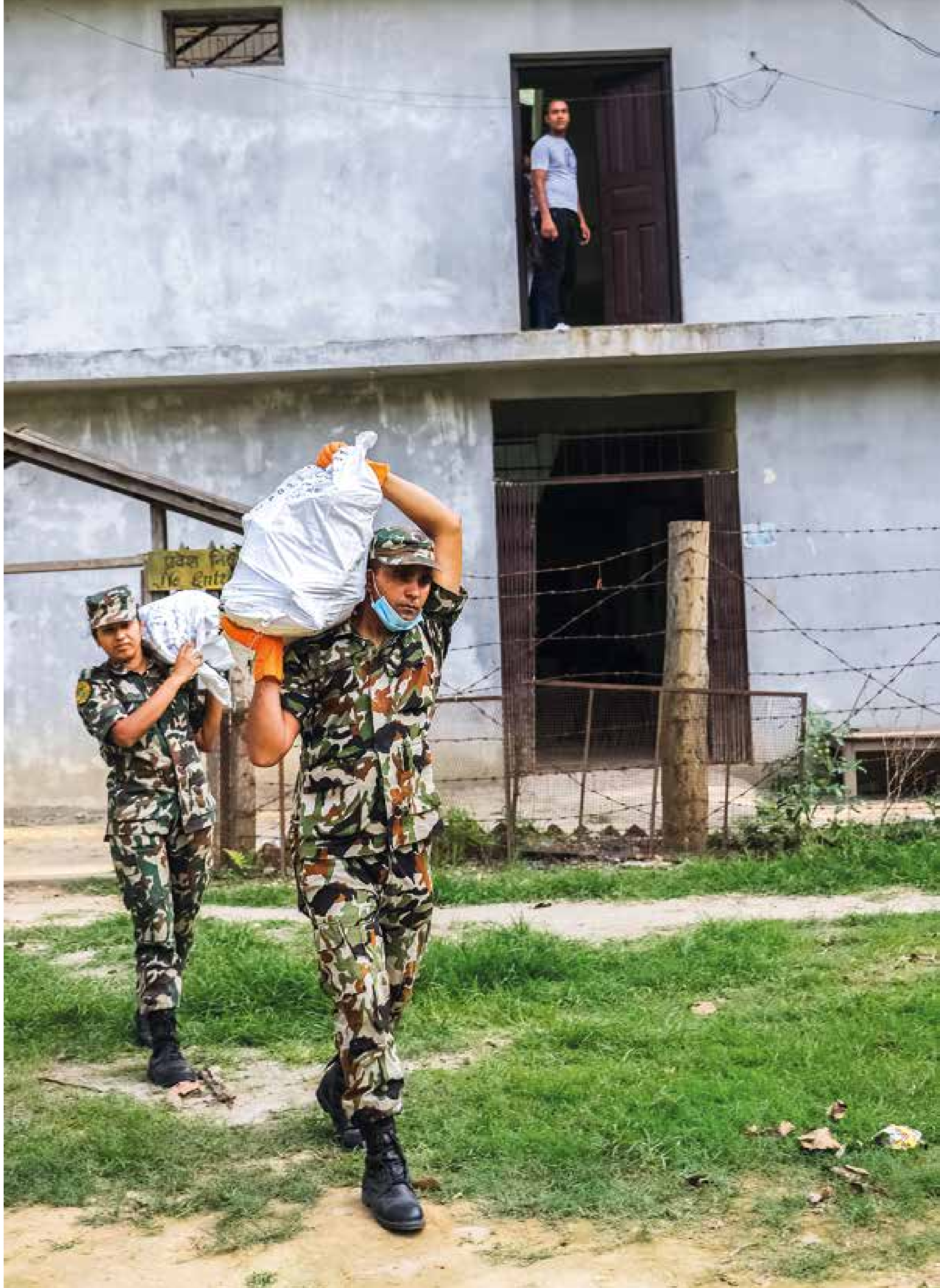

01412
01413
01414
01415
01416
01417
01422
01424
01 405

00097
Skull, Bone
Langtang
17.775 kg

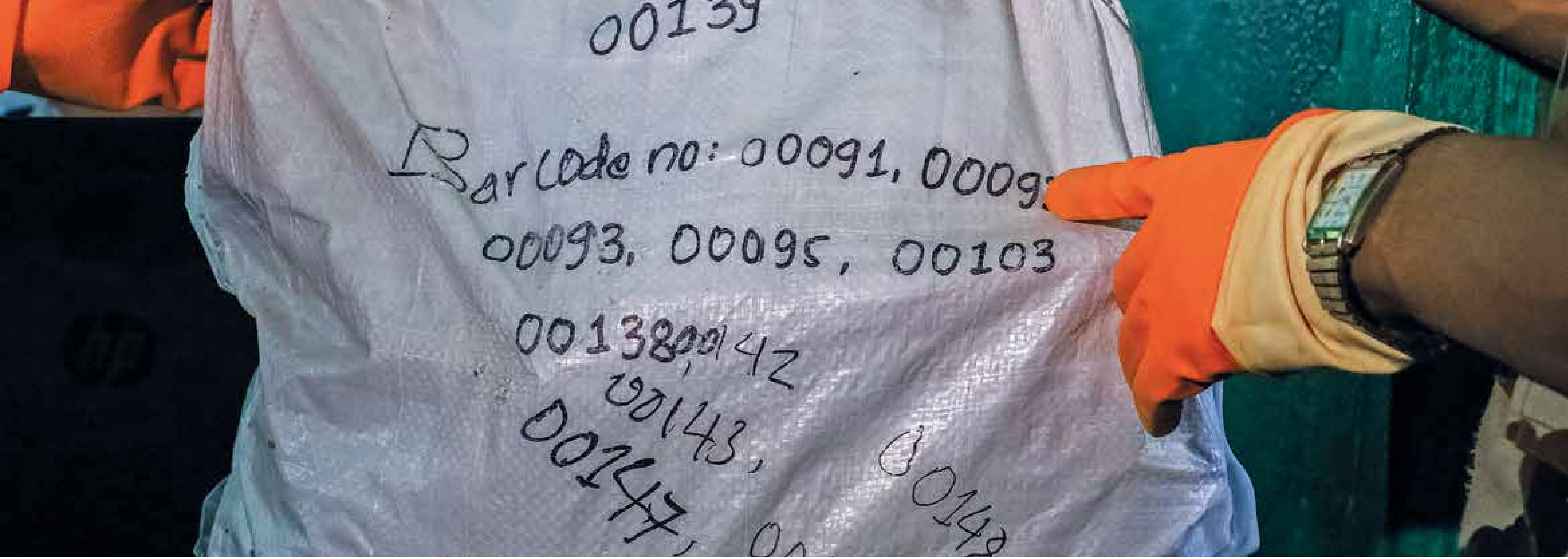
00139
Barcode no: 00091,
00093, 00095, 00103
00143,
00148

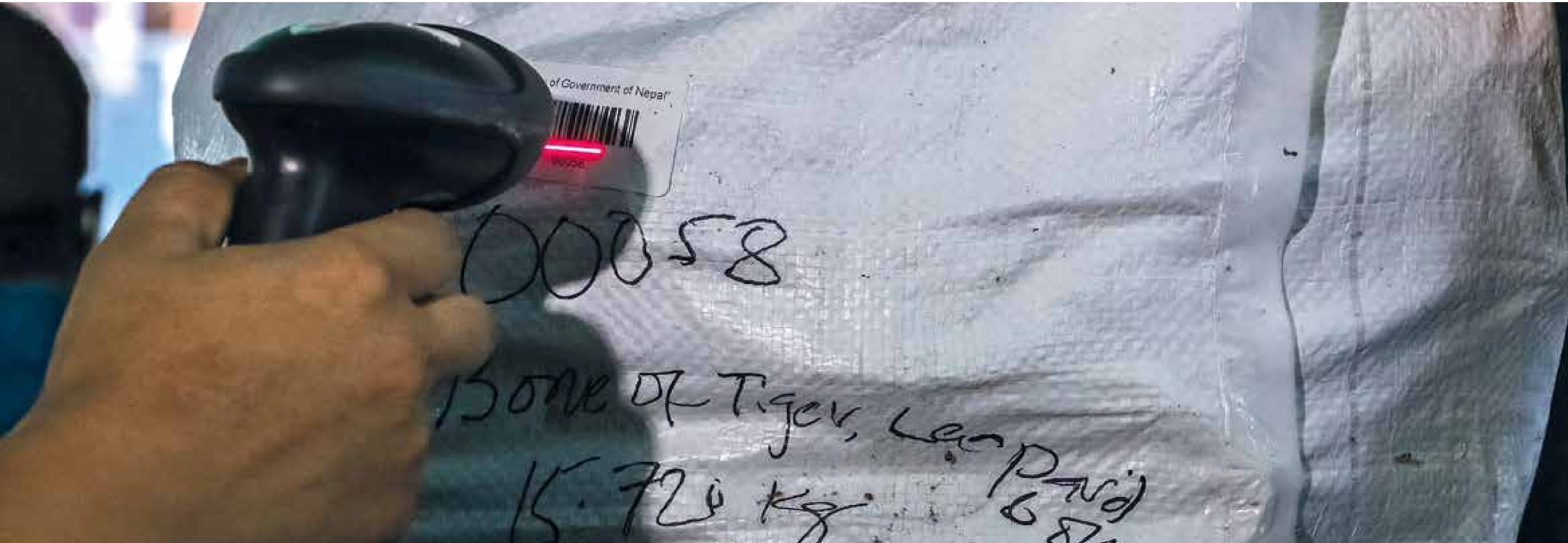
of Government of Nepal"
00058
Bone of Tiger,
15.721 kg

00106
Bone of Leopard
14.7 Kg
Bardiya
FACE MASK

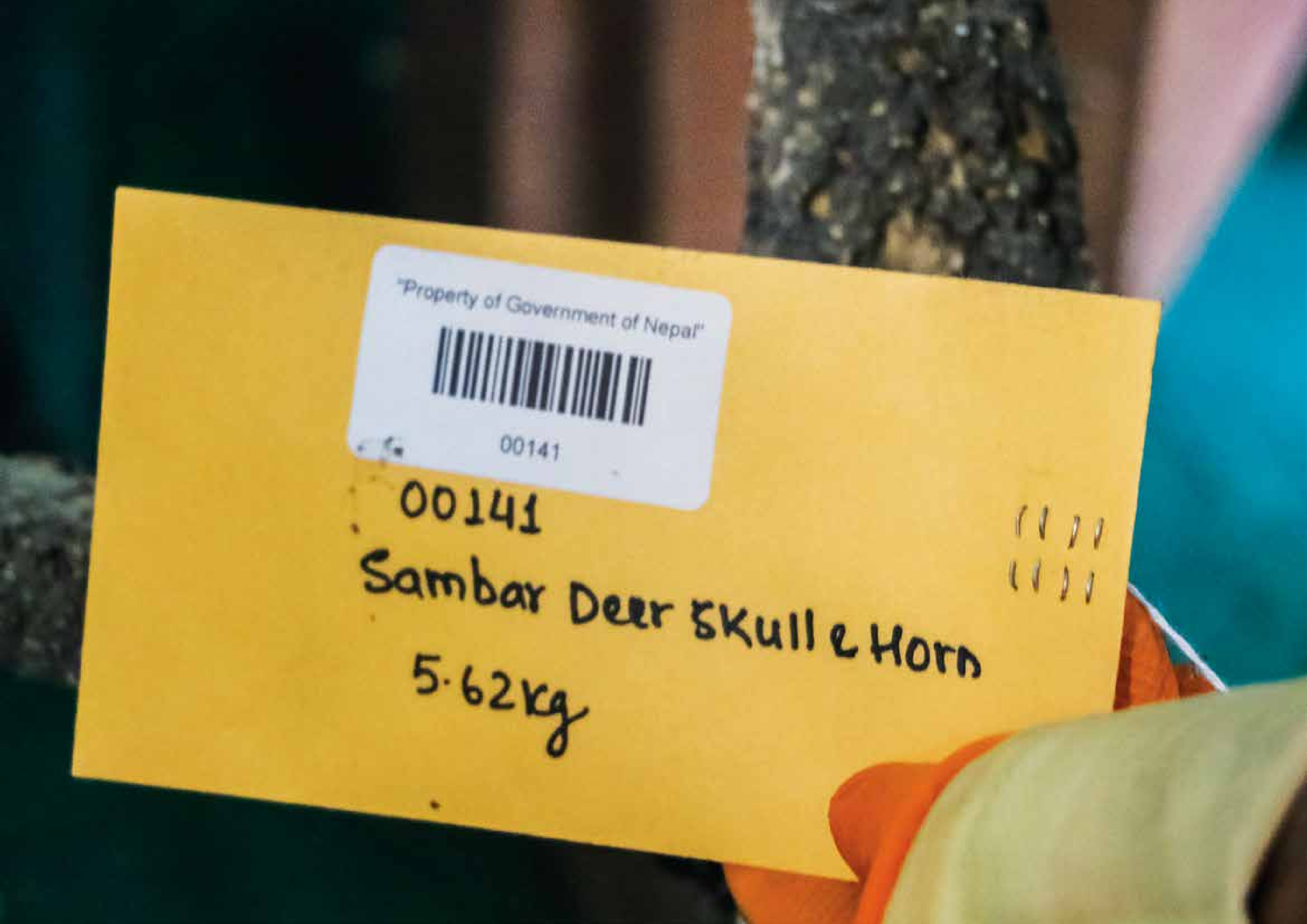
"Property of Government of Nepal"
00141
00141
Sambar Deer Skull e Horn
5.62kg

01414

CNC

त्यसै दिन अर्थात जेष्ठ ७ गते टिकौलीमा राखिएका आखेटोपहारलाई त्यहाँबाट चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, कसरामा लगिएको थियो । ती आखेटोपहारलाई पूर्व प्रतिवेदनका आधार पुन जाँच गरि सरोकारवालाहरुको उपस्थिती सिलबन्दी गरिएको थियो ।

On 11th May, wildlife parts from the repository in Tikauli were packed, sealed and transported to the burn site in Chitwan National Park headquarters at Kasara. The parts were reverified using the audit spreadsheet, locked and sealed in front of the government authorities.

3552

NA3 KH.

TIME

जेठ ८ गते, आखेटोपहार व्यवस्थापन गर्ने दिन बिहान आखेटोपहारलाई कन्टेनरबाट निकालेर नष्ट गर्न बनाइएको संरचना माथी राखिएको थियो ।

On the morning of 22 May, the stockpiles from containers were emptied on a giant five-meter-wide and fifteen-meter-long pyre.

© WWF Nepal, Hariyo Ban Program/ Simrika Sharma

NEPAL

8135

FLAME FOR CONSERVATION

जलाउन तयार पारिएका ४ हजार भन्दा बढि आखेटोपहारमा ६७ बाघका छालाहरु, ३५७ गैंडाका सिंगहरु, ४१८ चितुवाका छालाहरु, दुई बोरा सालकका खपटाहरु र हाब्रे, हिउँचितुवा र ध्वाँसे चितुवाका छालाहरु थियो ।

The wildlife stockpiles had over 4,000 wildlife parts of 48 different species, including 67 tiger skins, 357 rhino horns, 418 leopard skins, two sacks of pangolin scales, and hides of red panda, clouded leopard and snow leopard.

कार्यक्रममा बाँयाबाट क्रमशः कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिः माननीय मन्त्री डा. प्रकाश शरण महत, परराष्ट्र मन्त्रालय, अध्यक्षःमाननीय मन्त्री शंकर पौडेल, वन तथा भूःसंरक्षण मन्त्रालय र अतिथिहरुः माननीय मन्त्री जयदेव जोशी, वातावरण मन्त्रालय, सचिव प्रकाश माथेमा, वन तथा भूःसंरक्षण मन्त्रालय र महामहिम अलाइना बि. टेप्लिज, नेपालका लागि अमेरिकी राजदुतको उपस्थिती थियो ।

At the program, chief guest: Honorable Minister Dr. Prakash Sharan Mahat, Ministry for Foreign Affairs, Chairperson: Honorable Minister Shankar Poudel, Minister of Forests and Soil Conservation and guests: Honorable Minister Jaya Dev Joshi, Ministry of Environment, Secretary Mr. Prakash Mathema, Ministry of Forests and Soil Conservation and her Excellency Alaina B. Teplitz, US Ambassador to Nepal were present (from the left).

आखेटोपहारमा पहिलो आगो नेपाल सरकारका प्रतिनिधी, सुरक्षा निकायका प्रमुख, विभिन्न देशका राजदुतावासका प्रतिनिधीहरु, सञ्चार माध्यम र संरक्षणका क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न संस्थाका प्रतिनिधीको उपस्थितीमा परराष्ट्र मन्त्री, डा. प्रकाश शरण महतले आगो लगाई आखेटोपहार नष्ट गर्ने कार्यको सुरुवात गर्नु भएको थियो ।

The first flame to the wildlife stockpiles was lit by Honorable Dr. Prakash Sharan Mahat, Minister for Foreign Affairs of Nepal, in the presence of government representatives, security chiefs, diplomatic missions, civil society, local communities, conservation agencies and media.

FLAME FOR CONSERVATION

जेठ ८ गते नेपालले आखेटोपहार जलाएर विश्व समुदायलाई आफ्नो अडान र सन्देश स्पष्ट पारेको छ कि नेपाल सबै खाले वन्यजन्तु सम्बन्धी अपराधलाई प्रत्यक्ष या अप्रत्यक्ष कुनै पनि रुपले सहयोग गर्दैन र वन्यजन्तुका अंगको महत्व उनीहरु जीवित हुँदासम्म मात्र छ । वन्यजन्तुको मृत्यु पछि उनीहरुको अंग उनीहरुसँग नष्ट हुनु पर्छ र त्यसलाई कुनै पनि प्रकार को गैरकानुनी प्रायोजनका लागि प्रयोग हुनु हुदैन ।

The message was clear as the day of 22 May, that Nepal had spoken and it should ring true – that wildlife is not a commodity, that this small Himalayan nation decries inhumane acts against wildlife, and that it shall be a long time (if not ever) that a pyre is lit on innocence.

FLAME FOR CONSE

ERVATION

7

ANNEXES

(संलग्न)

7.1 Legal Provisions of Stockpile Management
(आखेटोपहार व्यवस्थापनका कानुनी प्रावधान)

7.1.1 National Parks and Wildlife Conservation Act (Fifth Amendment), 2073
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण (पांचौ संशोधन) ऐन, २०७३

नेपाल राजपत्र

नेपाल सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ६६- काठमाण्डौ, चैत १७ गते २०७३ साल -अतिरिक्ताङ्क २५

भाग २

नेपाल सरकार

कानून, न्याय तथा संसदिय मामिला मन्त्रालयको

नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिम व्यवस्थापिका (संसदले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

संवत् २०७३ सालको ऐन नं.२८

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ लाई संसोधन गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ लाई संसोधन गर्न वाञ्छनिय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिम व्यवस्थापिका (संसदले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम "राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण (पांचौ संशोधन) ऐन, २०७३" रहेको छ ।

खण्ड (६६) अतिरिक्ताङ्क २५ नेपाल राजपत्र भाग २ मिति २०७३/१२/१७

दृष्टिकोणले उपयुक्त ठानेमा तोकिए बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरी त्यस्ता वन्यजन्तु उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वन्यजन्तु उपलब्ध गराएको वार्षिक विवरणवन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तिन महिनाभित्र सङ्घिय संसदको सम्बन्धित समिति समक्ष पेश गर्नु पर्ने छ ।

१०. मूल ऐनमा दफा २० क थप स्मूल ऐनमा दफा २० क थप : मूल ऐनको दफा २० पछि देहायको दफा २० काथपिएको छ :-

"२० क. अखेटोपहार प्रयोग गर्न दिने वा नष्ट गर्न सकिने : (१) प्राकृतिक वा अन्य कारणबाट मृत्यु भएका वन्यजन्तुबाट संङ्कलन गरिएको वा प्रचलित कानून बमोजिम जफत गरिएको अखेटोपहार नेपाल सरकारले शैक्षिक वा अनुसन्धान संस्थालाई शैक्षिक वा अनुसन्धान प्रयोजनका लागि प्रयोग गर्न दिन सक्नेछ ।

(२) उफदफा (१) बमोजिम संङ्कलन वा जफत गरिएको अखेटोपहार प्राकृतिक विज्ञान सङ्ग्राहालयमा प्रदशनिको लागि राख्न सकिने छ ।

(३) उफदफा (१) वा (२) मा जुनसुकैकुरा लेखिएको भए तापनि संरक्षण गर्न उपयोगी र आवश्यक नदेखिएको अखेटोपहार नेपाल सरकारले नष्ट गर्न सक्ने छ ।

(४) यस दफा बमोजिम अखेटोपहार प्रयोग गर्न दिने वा नष्ट गर्ने सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।"

११. मूल ऐनको दफा २४ मा संशोधन र मूल ऐनको दफा २४ को उपदफा (१) को अन्त्यमा रहेको "उक्त गिरफ्तार गरिएको व्यक्तिलाई बाटोको म्याद बाहेक चौबिस घण्टा भित्र कानूनि कारवाहीको निमित्त मुद्दा हेर्ने अधिकारी समक्ष उपस्थित गराउनु पर्छ ।" भन्ने वाक्यांश झिकिएको छ ।

१२. मूल ऐनमा दफा २४ क. थप : मूल ऐनको दफा २४ पछि देहायको दफा २४ क. थपिएको छ :-

7.1.2 National Parks and Wildlife Conservation Regulation (Fourth Amendment), 2074
(राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण (चौथो संशोधन) नियमावली, २०७४)

३ मूल नियमावलिमा नियम ३३क. थप : मूल नियमावलिको नियम ३३ पछि देहायको नियम ३३क. थपिएको छ :-

३३क.अखेटोपहार प्रयोग गर्न दिने वा नष्ट गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था : ९१० प्राकृतिक वा अन्य कारणबाट मृत्यु भएका वन्यजन्तुबाट सङ्कलन गरिएको वा प्रचलित कानून बमोजिम जफत गरिएको अखेटोपहार मन्त्रालयले उपयुक्तताको आधारमा शौक्षिक वा अनुसन्धान संस्थालाई प्रयोग गर्न दिने, प्राकृतिक विज्ञान सङग्राहालयमा प्रदर्शनिको लागि राख्न वा नष्ट गर्ने स्वीकृतिको लागि नेपाल सरकार समक्ष प्रस्ताव पेश गर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम नेपाल सरकार समक्ष प्रस्ताव पठाउनु अघि मन्त्रालयले आवश्यक देखेमा सो प्रयोजनका लागि नेपाल वन सेवाका राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणिको कर्मचारीको संयोजकत्वमा एक सिफारिस समिति गठन गर्ने छ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम प्रस्ताव प्राप्त भएपछि नेपाल सरकारले त्यस्तो अखेटोपहारशौक्षिक वा अनुसन्धान संस्थालाई प्रयोग गर्न दिने, प्राकृतिक विज्ञान सङग्राहालयमा प्रदर्शनिको लागि राख्न वा नस्ट गर्न स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम नेपाल सरकारबाट शौक्षिक वा अनुसन्धान संस्थालाई अखेटोपहार प्रयोग गर्न दिने स्वीकृति भएमा मन्त्रालयले सोहि प्रयोजनका लागि मात्र प्रयोग गर्ने गरि त्यस्तो अखेटोपहारकुनै शौक्षिक वा अनुसन्धान संस्थालाई प्रदान गर्नु पर्ने छ ।

(५) उपनियम (३) बमोजिम प्राकृतिक विज्ञान सङग्राहालयमा प्रदर्शनिको लागि राख्न स्वीकृति भएका अखेटोपहार दुरुपयोग नहुने गरी सुरक्षित रुपमा राख्ने जिम्मेवारी सम्वन्धित सङग्राहालयको हुनेछ ।

(६) उपनियम (३) बमोजिम नष्ट गर्ने स्वीकृति भएका अखेटोपहारलाई मन्त्रालयले तोकेको स्थानमा सरोकारवाला निकाएका प्रतिनिधिहरुको उपस्थितिमा विभागले जलाएर नष्ट गर्ने छ ।

(७) उपनियम (६) बमोजिम अखेटोपहारलाई जलाई सकेपछि बांकि रहेको खरानिलाई प्रयोग गर्न नसक्नेगरी विभागले व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ ।

(८) यस नियम बमोजिम शौक्षिक वा अनुसन्धान संस्थालाई प्रयोग गर्न दिईएको, प्राकृतिक विज्ञान सङग्राहालयमा प्रदर्शनिमा राखिएको र नष्ट गरिएको अखेटोपहार बाहेक अन्य अखेटोपहार सुरक्षित राख्ने जिम्मेवारि विभागको हुनेछ ।”

7.1.3 Stockpile Management Guideline, 2074
(आखेटोपहार नष्ट गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि - २०७४)

प्रस्तावनाः राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण (पाँचौ संशोधन) ऐन २०७३ को दफा २० (क) मा आखेटोपहार नष्ट गर्न वा प्रयोग गर्न दिन सकिने व्यवस्था भएको, सोहि ऐनको दफा ३३ (क) र राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली २०३० को नियम ३८ (क) मा कार्यविधि तथा निर्देशिका बनाउन सक्ने व्यवस्था भए वमोजिमको अधिकारको प्रयोग गरी नेपाल सरकार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयद्वारा यो कार्यविधि तयार गरिएको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

(१) यस कार्यविधिको नाम आखेटोपहार नष्ट गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि २०७४ रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि नेपाल सरकार वन तथा भूसंरक्षण मन्त्रालयवाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागु हुनेछ।

२. परिभाषाः

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमाः

(क) "मन्त्रालय" भन्नाले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयलाई जनाउछ।

(ख) "विभाग" भन्नाले राष्टिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागलाई जनाउदछ।

(ग) "आखेटोपहार" भन्नाले वन्यजन्तुहरुको जीवित वा मृत शरीर वा चिन्हिन सकिने अवस्थामा रहेको तिनीहरुको शरीरको कुनै अगलाई सम्झनु पर्दछ र सो शव्दले वन्यजन्तुको शरीरको कुनै पदार्थ वा यस्तो पदार्थवाट तयार भएको कुनै वस्तु समेतलाई जनाउछ।

(घ) "व्यवस्थापन" भन्नाले आखेटोपहार नष्ट गर्ने, कुनै संघ संस्थालाई शैक्षिक वा अनुन्धान प्रयोजनका लागि हस्तान्तरण गर्ने वा सुरक्षित भण्डार गर्ने कार्यलाई जनाउछ।

(ङ) "नष्ट" भन्नाले आखेटोपहारहरु पुनःपहिचान हुन नसक्ने गरी जलाएर खरानी पर्ने कार्यलाई जनाउछ।

(च) "भण्डारण" भन्नाले आखेटोपहार सुरक्षित साथ राख्ने कार्यलाई जनाउछ।

(छ) "प्रतिबेदन" भन्नाले आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिबेदन २०७३ लाई जनाउछ।

३. आखेटोपहार अवस्था र व्यवस्थापनः

आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिवेदन २०७३ ले समेटेका आखेटोपहारलाई देहाय बमोजिम दुई किसिमले व्यवस्थापन गरिने छ,

क) अध्ययन अनुसन्धान र अन्य प्रयोजनका लागि सुरक्षित राख्नु पर्ने आखेटोपहार र संस्थाहरुः आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धि प्रतिबेदन, २०७३ ले सुरक्षित राख्नु पर्ने भनि उक्त प्रतिबेदनको तालिका नं. २ मा सिफारिस गरिएका आखेटोपहारहरु मध्ये आखेटोपहारहरु माग गर्ने संस्थाहरुको बैठक बोलाइ प्रचलित कानूनी व्यवस्था आवश्यकता र औचित्यका आधारमा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ। त्यसै गरी आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिबेदन २०७३ ले सुरक्षित राख्नु पर्ने भनी छुट्याएर तालिका न. २ मा उल्लेख गरेका मध्ये माथि अध्ययन अनुसन्धान र संग्रहालयका लागि सुरक्षित राख्नु पर्ने सिफारिश गरिएका आखेटोपहारका अतिरिक्त १८०० डिग्री सेल्सियस भन्दा बढी तापक्रम आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण हात्तीका दाह्राहरु पनि सुरक्षित राखिनेछ।

ख) जलाएर नष्ट गर्नु पर्ने आखेटोपहारः

आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिवेदन, २०७३ ले तालिका न. २ मा सुरक्षित राख्नु पर्ने भनी सिफारिस गरेका आखेटोपहारहरु र १८०० डिग्री सेल्सियस भन्दा बढीको तापक्रममा जलाउने पर्ने हात्तीका दाह्राहरु बाहेक प्रतिवेदनको तालिका न.

१ मा उल्लेख भएका सम्पूर्ण आखेटोपहारहरुलाई चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज कार्यालय, कसराको नेपाली सेनाले प्रयोग गरेको खेलकुद मैदानमा सबैले देख्ने गरी आगो लगाएर नष्ट गरिनेछ। त्यसरी आखेटोपहारहरु जलाउँदा सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको समुपस्थिति लगायत मन्त्रीज्यूहरु नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, स्थानीय समुदाय, विदेशी पाहुनाहरु, स्थानीय, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय पत्रकार तथा नेपाल सरकारका उच्च पदस्थ कर्मचारीको रोहवरमा जलाइनेछ।

१. **सदनमा माननीय मन्त्रीज्युबाट सार्वजनिक महत्त्वको विषयमा सम्बोधन:**

- माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रीज्यूले व्यवस्थापिका संसदमा दिने सार्वजनिक महत्त्वको मन्तव्य मार्फत नेपाली जनताका प्रतिनिधि मार्फत नेपाली जनताहरुलाई सु-सूचित गरिने छ । उक्त सार्वजनिक महत्त्वको मन्तव्यमा व्यवस्थापिका संसद, वातावरण समितिको मिति २०७२/१२/२१ मा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयलाई दिएको निर्देशन अनुसार आखेटोपहारहरुको अभिलेखीकरण गरी अध्ययन अनुसंधानका लागि अवश्यक आखेटोपहारहरुलाई सुरक्षित राख्ने र काम नलाग्ने तथा सडीगली जाने आखेटोपहारहरुलाई नष्ट गर्न सिफारिस गरे अनुसार आखेटोपहार व्यवस्थापन गर्दा निम्नानुसारका फाइदा हुने व्यहोरालाई समावेश गरिनेछ।
- कुहिएका, मक्किएका, सडेगलेका, किरा र ढुसी लागि आखेटोपहारको भौतिक संरचनामा नै परिवर्तन भई काम नलाग्ने आखेटोपहार व्यवस्थापन दीर्घकालिन व्यवस्थापन हुनेछ।
- दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुका आखेटोपहारहरु चोरी शिकारी र अबैध ब्यापारी मार्फत बजारमा आउन सक्ने सम्भावनाको अन्त्य हुने छ।
- वन्यजन्तुको चोरी शिकार एवं अबैध व्यापार नियन्त्रण अर्थात वन्यजन्तुको अपराध नियन्त्रण गर्ने कार्यमा सहयोग पुग्ने छ।
- CITES / SAWEN जस्ता अन्तराष्ट्रिय सन्धि र सम्झौताको कार्यान्वयन गर्नमा सहयोग पुग्नेछ।
- वन्यजन्तु र तिनका अंगको प्रयोग मानिसको जीवनको लागि औषधी लगायत कुनै पनि काममा प्रयोग हुँदैन भनी राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा एउटा सकारात्मक संदेश जानेछ।
- समग्रमा नेपालका वन्यजन्तु र जैविक विविधता संरक्षण, सम्बर्धन र व्यवस्थापन तथा तिनको सदुपयोगमा गर्ने कार्यमा टेवा पुग्ने छ।

२. **निर्देशन समिति र कार्यान्वयन समितिको गठन तथा काम कर्तब्य र अधिकार:** आखेटोपहार व्यवस्थापन गर्नका लागि निम्न अनुसारका समितिहरु बनाइने छ र तिनको काम कर्तब्य निम्नानुसार हुनेछ।

क) निर्देशन समिति:

संयोजक - सचिव, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
सदस्य - महानिर्देशक, वन विभाग,
सदस्य - महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
सदस्य - प्रमुख, राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला
सदस्य - प्रमुख, प्राकृतिक विज्ञान संग्रहालय, त्रि.वि. वि.
सदस्य - सदस्य(सचिव, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष
सदस्य - राष्ट्रिय प्रतिनिधि, डब्लु डब्लु एफ नेपाल
सदस्य - राष्ट्रिय प्रतिनिधि, श्वक ल्भउर्बा
सदस्य - राष्ट्रिय प्रतिनिधि क्षत्रल ल्भउर्बा
सदस्य - सहायकरथी र महासेनानी, राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष निर्देशनालय
सदस्य - प्रहरी नायव महानिरीक्षक, केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो
सदस्य - सचिव - प्रमुख, जैविक बिबिधता तथा वातावरण महाशाखा

निर्देशन समितिको काम कर्तब्य र अधिकार:

- आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यका लागि आवश्यक नीतिगत निर्णय लिने र कार्यान्वयन समितिलाई निर्देशन दिने।
- आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यका लागि आवश्यक राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय समन्वय गर्ने।
- आखेटोपहार व्यवस्थापन गर्नका लागि आवश्यक आर्थिक र प्राविधिक स्रोतको व्यवस्था गर्ने।

क) कार्यान्वयन समिति:

संयोजक - महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
सहसंयोजक - महानिर्देशक, वन विभाग
सदस्य - उपमहानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
सदस्य - उपमहानिर्देशक, वन विभाग
सदस्य - उपसचिव प्रतिनिधि, वन विभाग

सदस्य - उपसचिव प्रतिनिधि, राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
सदस्य - प्रतिनिधि, राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला
सदस्य - प्रतिनिधि, प्राकृतिक विज्ञान संग्रहालय, त्रि.वि. वि.
सदस्य - निर्देशक प्रतिनिधि, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष
सदस्य - प्रतिनिधि, डब्लु डब्लु एफ नेपाल
सदस्य - प्रतिनिधि, ZSL Nepal
सदस्य - प्रतिनिधि, IUCN Nepal
सदस्य - प्रतिनिधि, SAWEN
सदस्य - प्रमुखसेनानी, चितवन राष्ट्रिय निकुन्जमा कार्यरत गण
सदस्य - अधिकृत प्रतिनिधि, केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो
सदस्य - प्रमुख संरक्षण अधिकृत, चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज
सदस्य - जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, चितवन
सदस्य - उप-सचिव, जैविक विविधता शाखा, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
सदस्य - सचिव - इकोलोजिष्ट, राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

कार्यान्वयन समितिको काम कर्तब्य र अधिकार:

- आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यका लागि स्थानीय स्तरमा आवश्यक समन्वय गर्ने ।
- आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यका लागि आवश्यक स्थान र जलाउने ठाउँको निर्माण र व्यवस्थापन गर्ने ।
- निर्देशन समितिले दिएका निर्देशनहरुलाई कार्यान्वयन गर्ने ।

४. आखेटोपहार जलाउँदाका दिन निमन्त्रणा गर्न पर्ने महानुभावहरु:

आखेटोपहारहरु नस्ट गर्ने समयमा राष्ट्रिय व्यक्तित्वहरु, अन्तर्राष्ट्रिय पाहुनाहरु, नेपालस्थित राजदूतहरु, स्थानीय, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संचार माध्यमका प्रतिनिधि लगायतका महानुभावहरुलाई आमन्त्रण गरिने छ ।

५. सशस्त्र वन रक्षक तालिम केन्द्रबाट आखेटोपहार कसरामा लाने काम र यसको सुरक्षा:

ङ आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७२ ले नेपालभरिको आखेटोपहारहरु चितवन राष्ट्रिय निकुन्जको कसरामा भण्डारण गर्न निर्देशन दिएको भएता पनि भण्डारण स्थानको अभावका कारण जिल्ला वन कार्यालयहरुको क्षेत्रमा रहेका आखेटोपहारहरु सशस्त्र वन रक्षक तालिम केन्द्र टिकौलीमा राखिएकोमा आखेटोपहार व्यवस्थापन प्रतिवेदन,२०७३ मा अभिलेखीकरण गरिएका आखेटोपहारहरुलाई सशस्त्र वन रक्षक कार्यालय टिकौली, चितवन जिल्ला वन कार्यालय, चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज कार्यालय, चितवन जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र नेपाल सशत्र प्रहरी वलको समन्वय र सुरक्षामा आखेटोपहार जलाउने दिन भन्दा एक दिन अगाडि चितवन राष्ट्रिय निकुन्जको कसरामा लगिने छ । उक्त कार्यको समन्वय माथि बुंदा न. ५ बमोजिम गठन भएको कार्यान्वयन समितिले गर्नेछ ।

६. जलाउनका लागि प्रयोग गरिने स्थान, साधन र खरानीको व्यवस्था:

- नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को निर्णय अनुसार आखेटोपहारहरुको व्यवस्थापन चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज अन्तर्गत नेपाली सेनाले खेलकुदका लागि प्रयोग गर्दै आएको मैदानलाई प्रयोग गरिने छ ।
- उक्त मैदानको मध्य भागमा निम्न साइजको जलाउने ठाउँ र साधनको निर्माण गरिनेछ ।

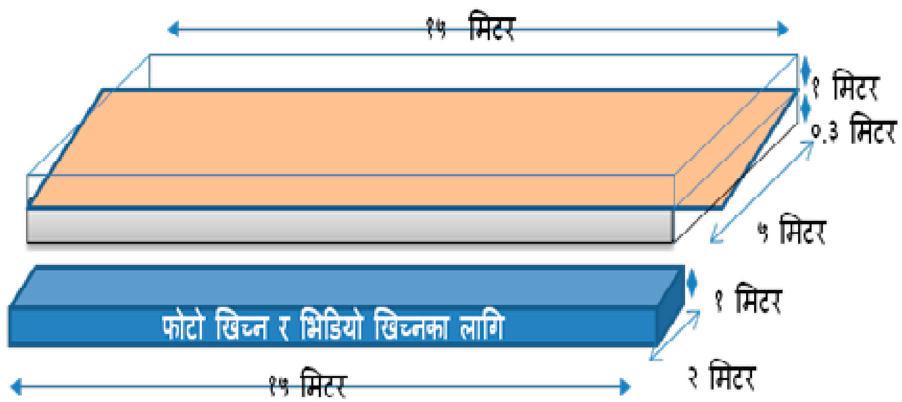

- आखेटोपहार जलाउनका लागि जमिनबाट १५ मिटर लामो, ५ मिटर चौडा र ०.३ मिटर अग्लो इट्टाको मंच बनाई त्यस माथि १५ मिटर लामो, ५ मिटर चौडा र एक मिटर अग्लो फलाम वा इट्टाको भकारी बनाउने र त्यस माथि सम्पूर्ण जलाउनु पर्ने आखेटेपहारलाइ सबैले देख्ने, फोटो र भिडियो खिच्न सक्ने गरि राखिने छ ।
- फोटो र भिडियो खिच्नका लागि १५ मिटर लामो, २ मिटर चौडा र एक मिटर अग्लो मंच

बनाइने छ र सम्पूर्ण पत्रकारलाई १५ मिनेटको समय दिइने छ ।

- व्यवस्थापन गर्नं पर्ने आखेटोपहरहरुलाई भण्डारण गरेको ठाउँबाट जलाउने ठाउँसम्म लानका लागि नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज र चितवन जिल्ला वन कार्यालयका कर्मचारीले गर्ने छन् । उक्त कार्यको कार्यान्वयन गर्दा आवश्यक सुरक्षा र समन्वय कार्यान्वयन समितिले गर्नेछ ।
- आखेटोपहार जलाउनका लागि आवश्यक दाउरा चितवन राष्ट्रिय निकुन्जले व्यवस्था गर्ने छ भने जलाउनका लागि आवश्यक पर्ने पेट्रोलियम पदार्थको ब्यबस्था कार्यान्वयन समितिले गर्ने छ ।
- आखेटोपहर जलाइसके पछि बाँकी रहेको खरानीलाई चितवन राष्ट्रिय निकुन्जको प्रमुख कार्यालय नजिकै एउटा खाल्डो खनी चारैतिर पर्खाल लगाई पुरिने छ र त्यस माथि एउटा स्मारक (Monument) निर्माण गरिने छ । यस कार्यको जिम्मा कार्यान्वयन समितिको समन्वयमा चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज कार्यालयलाई दिइने छ ।

७. व्यवस्थापन कार्यको मिति र उदघाटन कार्यक्रम:

- आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यको उदघाटन सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्युबाट आखेटोपहारमा आगो लगाइ गरिनेछ ।

८. नमुनाको अध्ययन र अनुसन्धान:

आखेटोपहार अभिलेखीकरण गर्दा संकलन भएका आखेटोपहारका नमुनाहरुको आवश्यकता अनुसार राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्रयोगशालामा अध्ययन गर्ने कार्य वन तथा भू -संरक्षण मन्त्रालय, जैविक विविधता तथा वातावरण महाशाखाले राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, वन विभाग र अन्य सरोकारवालाहरुको समेत क्षमता अभिवृद्धि हुने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने छ ।

९. भिडियो डकुमेन्ट्री र प्रत्यक्ष प्रसारण:

आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यको शुरुदेखि अन्त्यसम्मको गतिविधि झल्कने गरि भिडियो डकुमेन्ट्री तयार गर्नका लागि नेपाल टेलिभीजनलाई अनुरोध गरिने छ। साथै आखेटोपहार जलाउने कार्यको उदघाटन सत्रको प्रतक्ष्य प्रसारण गर्नका लागि पनि नेपाल टेलिभीजनलाई अनुरोध गरिने छ ।

१०. आखेटोपहार व्यवस्थापनको प्रतिवेदन प्रकाशन:

आखेटोपहार व्यवस्थापनका क्रममा भए गरेका काम कारवाही र गतिविधिको आधारमा निम्नानुसारका प्रतिवेदन प्रकाशन गर्नका लागि जैविक विविधता तथा वातारण महाशाखालाई जिम्मा दिइने छ ।

- आखेटोपहार अभिलेखीकरण कार्यको सम्पूर्ण गतिविधि समिटिएको प्रतिवेदन
- आखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यको सम्पूर्ण गतिविधि समिटिएको प्रतिवेदन
- अभिलेखीकरण भएका सम्पूर्ण आखेटोपहारको फोटो मात्र भएको किताब

११. फोटो र सूचनाको प्रतिलिपि अधिकार:

आखेटोपहार अभिलेखीकरण खिचिएका सम्पूर्ण फोटो र सूचनाहरु नेपाल सरकारको सम्पति हुने छन् । नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको अनुमति विना कसैले पनि व्यक्तिगत वा संस्थागत प्रयोग गर्न पाइने छैन । कसैले अनधिकृत रुपमा अभिलेखीकरण गर्दाको समयमा वा कुनै पनि समयमा राखेको पाइएमा वा कहिँ कतै प्रयोग गरेको पाइएमा राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ को दफा २६ अनुसार कारवाही गरिने छ। आखेटोपहार व्यवस्थापनको क्रममा तोकिएका व्यक्ति र पत्रकारलाई मात्र फोटो खिच्न दिइने छ । यदि अनुमति नलिई कसैले फोटो वा भिडियो डकुमेन्ट्री खिचेमा राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ को दफा २६ अनुसार कारवाही गरिने छ ।

१२. आखेटोपहार ब्यबस्थापनका लागि आवश्यक आर्थिक स्रोतको व्यवस्था:

हाल आखेटोपहार नष्ट र व्यवस्थापन कार्य का लागि रु. एक करोड १२ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । उक्त रकम नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयसँग सह-कार्य गर्दै आएका संरक्षण साझेदार संस्थाहरु (WWF Nepal, NTNC, ZSL) को सहयोगमा जुटाइने छ । यदि रकम अपुग भएमा नेपाल सरकारबाट व्यवस्था गरिने छ ।

१३. यस कार्यविधिको कार्यान्वयनको क्रममा वा यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका विषयहरुमा कुनै बाधा अड्चन आइपरेमा सो फुकाउने अधिकार निर्देशन समितिमा सुरक्षित रहने छ ।

7.2 Press Release (प्रेस विज्ञप्ती)

प्रेस विज्ञप्ति

वन्यजन्तुहरु पारिस्थितिकीय प्रणालीका महत्वपूर्ण सम्पदा हुन् । नेपाल एक सिंगे गैडा, पाटेबाघ, अर्ना, घडियाल गोही, रेडपाण्डा, कस्तुरी मृग, हिउँचितुवा, डाँफे, मुनाल जस्ता दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुका लागि विश्वमा नै प्रख्यात छ । वन्यजन्तु संरक्षण कार्यमा नेपालले हासिल गरेका सफलताले अन्तराष्ट्रियस्तरमा विशेष पहिचान बनाएको छ ।

राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानून बमोजिम बाहेक कुनै पनि वन्यजन्तुलाई शिकार गर्न वा नोक्सान गर्न निषेध गरिएको छ । वन्यजन्तुको प्राकृतिक रुपमा मृत्यु भएपछि र केही वन्यजन्तुको चोरी शिकारीले मारी अवैध व्यापारका लागि लाने क्रममा जफत गरिएका वन्यजन्तुका आखेटोपहारहरु सशस्त्र वन रक्षक तालिम केन्द्र, टिकौली र चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज कार्यालयको कसरामा भण्डारण गरिएका मध्ये केहीलाई अध्ययन अनुसन्धान र प्रदर्शनीको लागि सुरक्षित राखी बाँकी रहेका आखेटोपहारहरु अन्तराष्ट्रिय जैविक विविधता दिवसकै दिन, मे २२ २०१७ तदनुसार २०७४ जेष्ठ ८ गतेका दिन चितवन राष्ट्रिय निकुन्जको कसरा परिसरमा जलाएर नष्ट गर्ने गरी नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषद्को मिति २०७४।२।४ को बैठकबाट निर्णय भएको छ । विगतमा पनि २०५४।१२।९ मा नेपालले आखेटोपहारहरु जलाएर नष्ट गरेको थियो ।

नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषद्को मिति २०७४।२।४ को निर्णय हुनु पूर्व आखेटोपहार व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा निम्न अनुसारका तयारी कार्यहरु गरिएको थियो :

- सम्माननीय प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा रहेको राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समितिको मिति २०७०।४।१४ को चौथो बैठकले भण्डारण गरिएका आखेटोपहारलाई कार्यविधि बनाएर नष्ट गर्ने प्रक्रियामा जाने निर्णय गरको थियो ।
- व्यवस्थापिका संसद वातावरण संरक्षण समितिको २०७२।१२।२१ मा बसेको ७१ औं बैठकले सम्भव भए सम्म र चिन्न सकिने अवस्थामा राखिएका आखेटोपहारहरुको Bar coding गरी फोटो समेत खिची नमूना संकलन गरी आखेटोपहारलाई नष्ट गर्न निर्देशन दिएअनुसार आखेटोपहारहरुको Bar coding गरिएको छ । सम्पूर्ण आखेटोपहारहरुको फोटो खिची तिनको नमूना समेत सुरक्षित राखिएको छ । अभिलेखीकक्करण लगायतका सम्पूर्ण प्रक्रियालाई समेटेर वन्यजन्तुको आखेटोपहार व्यवस्थापन संबन्धि प्रतिवेदन, २०७३ तयार पारिएको छ ।
- विज्ञ सहितको प्राविधिक टोलीले तयार पारेको वन्यजन्तुको आखेटोपहार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिवेदन २०७३ ले सिफारिस गरे अनुसार राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समितिको मिति २०७३।३।२ को छैठौं बैठकले आखेटोपहारहरु जलाएर नष्ट गर्न मन्त्रीपरिषद्मा सिफारिश गरेको थियो ।
- राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ (पाँचो संसोधन) को दफा २०(क) मा आखेटोपहार नष्ट गर्न सकिने व्यवस्था भएको साथै राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३० (चौथो संशोधन, २०७४) को नियम ३३क (१) मा प्राकृतिक वा अन्य कारणबाट मृत्यु भएका वन्यजन्तुबाट संकलन गरिएको वा प्रचलित कानून बमोजिम जफत् गरिएको आखेटोपहार मन्त्रालयले उपयुक्तताको आधारमा शैक्षिक वा अनुसन्धान संस्थालाई प्रयोग गर्न दिने, प्राकृतिक विज्ञान संग्रहालयमा प्रदर्शनीको लागि राख्ने वा नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार नष्ट गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ ।

उपरोक्त व्यवस्था अनुसार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयबाट गठित विज्ञहरु सहितको प्राविधिक टोलीको प्रतिवेदनले सिफारिश गरे बमोजिम् नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषद्को मिति २०७४।२।४ को निर्णय अनुसार टिकौलीमा भण्डारण भएका १७३९ थान र कसरामा भण्डारण भएका २२७३ थान गरी जम्मा ४०१२ थान जसमध्ये बाघको छाला ६७

१

थान, गैंडाको खाग ३५७ थान, हात्तीको पुच्छरको रौं ३५४ थान, कस्तुरीको विना ३४ थान, ध्वाँसे चितुवाको छाला २ थान, हिउँ चितुवाको छाला १ थान, चिरुको ऊन ४२ पोका, सालकको खपटा २ पोका, हाब्रेको छाला ४७ थान, चितुवाको छाला ४१८ थान, भालुको पित्त १५ थान लगायतका आखेटोपहारलाई मिति २०७४।२।८ गते चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज कार्यालय, कसराको नेपाली सेनाले प्रयोग गरेको खेलकुद मैदानमा सबै सरोकारवालाहरुको उपस्थितिमा जलाएर नष्ट गरिने कार्यक्रम रहेको छ । उल्लेखित अखेटोपहारमा CITES को अनुसुची १ मा सुचीकृत प्रजाती १८, अनुसुची २ मा सुचीकृत प्रजाती ४, अनुसुची ३ मा सुचीकृत प्रजाती ४ र अन्य प्रजाती २२ गरी जम्मा ४८ प्रजातीका अखेटोपहार रहेका छन् । सोही प्रतिवेदनले सिफारशि गरे बमोजिम बाघको छाला ५ थान, गैंडाको खाग १० थान, कस्तुरीको बिना ४ थान, चिरुको ऊन १ पोका, हाब्रेको छाला २ थान, हिउँ चितुवाको छाला १ थान, सुरक्षित राखिने छ । हात्तिको दाह्रा जलाउनकोलागि चाहीने आवश्यक तापक्रमको कारणबाट भण्डारण गरी राखिएको ११०० के जी दाह्रा हाल जलाईने छैन ।

भण्डार गरिएका आखेटोपहार जलाउनुको औचित्य निम्न अनुसार रहेको छ :

- वन्यजन्तुको चोरी शिकार एवं अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्ने कार्यमा सहयोग पुग्ने ।
- सडिगली भौतिक संरचनामा परिवर्तन भई काम नलाग्ने आखेटोपहारलाई संरक्षण र सुरक्षा दिई राखी राख्न आर्थिक तथा प्राविधिक हिसाबले औचित्यपूर्ण नहुने ।
- दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुका आखेटोपहारहरु चोरी शिकारी र अवैध व्यापारी मार्फत बजारमा आउन सक्ने जोखिमको अन्त्य हुने । त्यसैगरी आखेटोपहार सुरक्षामा संलग्न कर्मचारीको व्यक्तिगत सुरक्षा जोखिमको न्युनीकरण हुने ।
- आखेटोपहारहरु औषधि लगायत अन्य कुनै पनि प्रयोजनमा प्रयोग हुँदैन भनी सन्देश प्रवाह हुने ।
- अवैध चोरीशिकार र त्यसका प्रयोगकर्ताहरु निरुत्साहित हुने ।
- CITES को Conf.9.10 (Rev. CoP 15) रिजोलुसनमा समेत आखेटोपहार नष्ट गर्न सकिने व्यवस्था रहेको । मलेसिया, यु.ए.इ., चीन, श्रीलंका, संयुक्त राज्य अमेरिका, थाइल्याण्ड, केन्या, भियतनाम लगायतका देशहरुले समेत यसरी आखेटोपहार जलाएर नष्ट गर्ने गरेको ।
- नेपालका वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता संरक्षण, सम्वर्धन र व्यवस्थापनमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने ।

आखेटोपहार जलाएर नष्ट गर्ने यस कार्यमा प्रत्यक्ष र परोक्ष रुपमा सहयोग पुर्‍याउने स्थानीय समुदाय, राजनैतिक पार्टीहरु, नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरु, संरक्षण साझेदार संस्थाहरु, नागरिक समाज, सरोकारवाला निकायहरु, सञ्चार कर्मीहरुले पुर्‍याउनु भएको सहयोगलाई विशेष धन्यवाद दिदै आगामी दिनमा समेत यहाँहरुको उल्लेख्य सहयोग र समर्थन प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वास गरिएको छ ।

धन्यवाद ।

मन बहादुर खड्का
संयोजक, अखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यान्वयन समिति
तथा
महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

7.3 Media Coverage
(संचार माध्यममा प्रकाशित सामग्री)

LIST OF MEDIA PARTICIPATED IN 'DESTROYING WILDLIFE STOCKPILES' EVENT AND NEWS COVERAGE:				
S.N	**Media organization**	**Name of Journalist**	**Contact**	**News Link**
1	Annapurna post	Chhetu Sherpa	9852051866	http://annapurnapost.com/news/71292
2	Kantipur Daily	Abdullah Miya	9851002786	बीसवर्षपछिअखेटोपहारजलाइयो http://ktv.ekantipur.com/news/2017-05-23/20170523115219.html
3	Kantipur Daily (Photo Journalist)	Hemanta Shrestha		Photo Feature published in Kantipur and The Kathmandu Post https://www.youtube.com/watch?v=2atkLyGbYlU
4	Nepal Samacharpatra	Tika Bandhan Khanal	9841370974	http://www.newsofnepal.com/2017/05/23/33461/
5	Dream Creation Media	Ananata Bhandari	9841857116	Developing documentary on the event
6	NayaPatrika	Birendra Oli	9843570357	२०वर्षपछि४हजारअखेटोपहारजलाइयो http://www.enayapatrika.com/2017/05/22/149307/
7	Nagarik Daily (Photo Journalist)	Dipendra Rokka	9849220131	परराष्ट्रमन्त्रीलेजलाएखागरबाघकोछाला http://www.nagariknews.com/news/20510/ Animal trophies set on fire in Chitwan
8	Nature Khabar Online	SujataKarki	9849639748	http://naturekhabar.com/ne/archives/3101
9	Aankhijhyal-NEFEJ	Shova Manandhar	9849916430	Report telecasted on 'Aankhijhyal' programme
10	Aankhijhyal-NEFEJ (Cameraperson)	Shreejana Kuinkel		Report telecasted on 'Aankhijhyal' programme
11	Radio Sagarmatha	Gehendra Aryal		Live coverage from Chitwan and news broadcasted in Radio Sagarmatha
12	Xinhua News Agency	Shristi Kafle		Nepal destroys largest-ever wildlife stockpile to discourage illegal trade
13	Xinhua News Agency (Photographer)	Krishna Balami		Nepal destroys largest-ever wildlife stockpile to discourage illegal trade http://en.cncnews.cn/news/v_show/65091_Nepal_steps_up_efforts_against_wildlife_poaching.shtml
14	Gorkhapatra Daily	Laxmi Prasad Upaddhyaya	9851056450	४८प्रजातिकाअखेटोपहारनष्ट
15	Karobar Daily	Pragati Dhakal	9851183965	News on print version
16	Image Channel	Nabin Sharma	9841401414	News broadcasted on Image Channel News http://imagekhabar.com/news/latest/national/21191
17	Image Channel	Laxman Dangol (Cameraman)	9841203835	News broadcasted on Image Channel News http://imagekhabar.com/news/latest/national/21191
18	Sagarmatha TV	Raju Poudel		News broadcasted onSagarmathaNews
19	Rajdhani Daily	Sabin Sharma	9851000699	http://rajdhanidaily.com/2017/05/22/33941/
20	Rastriya Samachar Samiti	Bhisma Raj Ojha	9851160000	New published on RSS feed, which was re-posted by around 30 online portals

जेठ ८ गते आखेटोपहार नष्ट गरिने

भिडियो

बीस वर्षपछि अखेटोपहार जलाइयो

संग्रह सेयर

जेठ ८, २०७५ | कान्तिपुर संवाददाता

काठमाडौं – निकुञ्ज र विभिन्न सरकारी वन क्षेत्रबाट संकलन गरिएका ४८ प्रजातीको आखेटोपहार निकुञ्जको सैनिक मैदानमा भव्य समारोहबीच जलाइएको हो ।

भण्डारणको २० वर्षपछि यहाँको टिकौलीस्थित वनरक्षक तालिम केन्द्र र राष्ट्रिय निकुञ्जको मुख्यालय कसरामा संकलन गरिएका वन्यजन्तुका अंगप्रत्यंग (अखेटोपहार) सोमबार जलाइएको छ ।

चोरी शिकारी, तस्करीलगायतबाट बरामद भएको एकसिङ्गे गैंडाका खाग, चितुवा, हिउ चितुवा, हात्तीका दारा, पुच्छर, बाघको छाला र नंग्रा, हाब्रे र ओतको छाला, कस्तुरी मृगको विना, भालुको पित्त, सालकको खपटा, अजिंगरको छाला, चितुवाको खप्परलगायत ४८ प्रजातिका आखेटोपहार जलाइएको हो ।

प्रकाशित : जेठ ८, २०७५ १८:१८

तल खरानी, माथि स्मारक

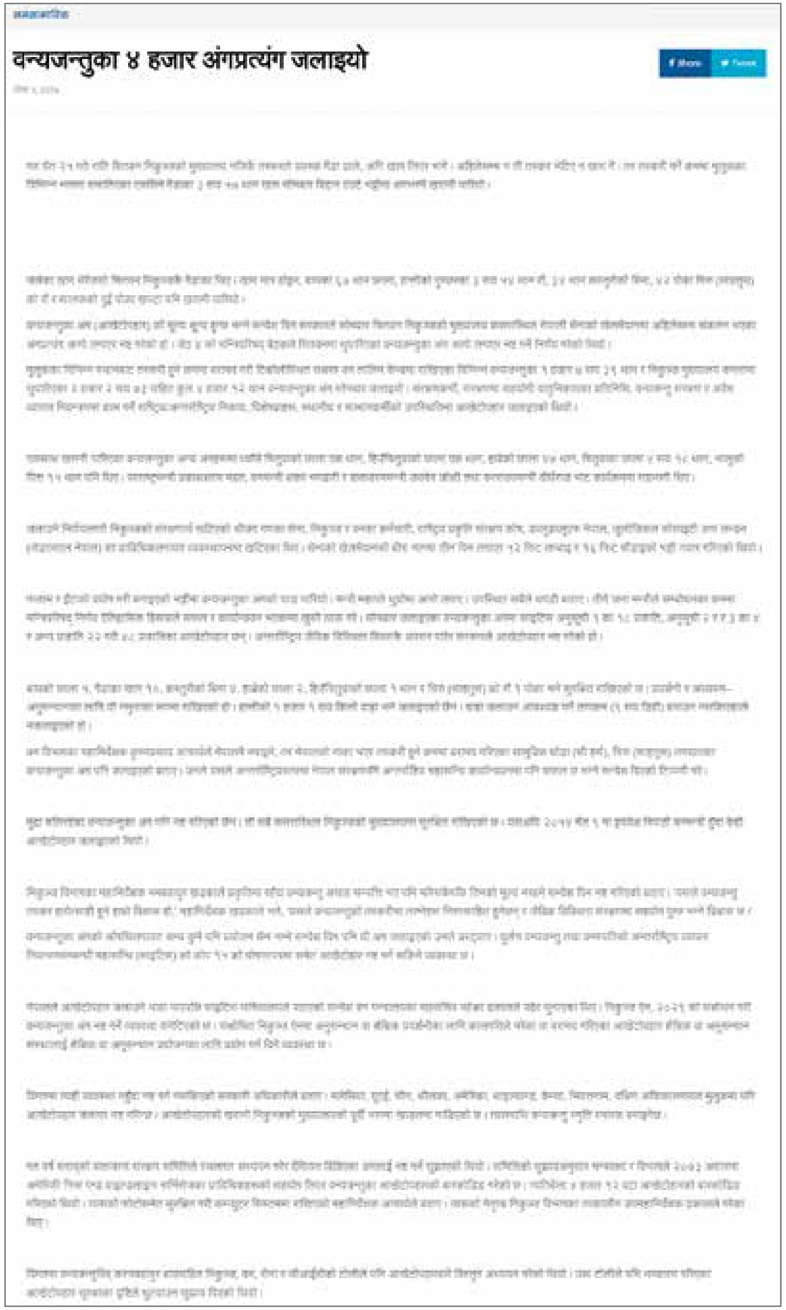

वन्यजन्तुका ४ हजार अंगप्रत्यंग जलाइयो

खरानी भए बाघको छाला र खाग

310 | Shares

50 | Shares

CHITWAN, May 23: On the occasion of the International Day for Biological Diversity on Monday, government authorities in Chitwan set on fire around 4,000 seized animal trophies - heads, horns and skins of rare wild species - worth more than a billion rupees.

The authorities said the step was aimed at discouraging the illegal poaching and smuggling of endangered species.

Prakash Sharan Mahat, Minister for Foreign Affairs, lit the fire to the stockpile of animal trophies and within few hours they turned into ashes. A total of 356 rhino horns and hides of 67 tigers, 418 leopards, two clouded leopards, two snow leopards, and 34 musk glands, among others were burnt. As informed by the Chitwan National park, wildlife parts of altogether 48 wild species were burnt.

"For poachers and smugglers, these animal trophies are worth millions of rupees but as per the law, it is illegal to use the parts of animals after their death," said Minister Mahat, adding "It is not a wise decision to keep the parts of animals that are degradable and have no other importance."

Various parts of different animal have been used for medical products throughout human history. As per the Chinese belief, the horns of rhinos can be used to prepare medicines to cure various diseases. However, science has already proved that there is nothing in animal organs that can treat or cure human diseases. But still, a lot of endangered species like rhinoceroses, tigers, leopards, bears, and deer among others are killed and their body parts are smuggled.

The skin, bones, flesh, claws and even hair of wild animals are bought and sold. This has challenged the survival of many wild species. "By burning these so called animal trophies, we actually wanted to send a message to one and all that the body parts of animals have no use after their death," said Forest Minister Shankar Bhandari.

The government had taken a similar action on March 22, 1998.

२० वर्षपछि जलाईयो ४ हजार आखेटोपहार

Nepal destroys largest-ever wildlife stockpile to discourage illegal trade

Source: Xinhua | 2017-05-24 10:08:18 | Editor: Zhou Xin

Xinhuanet App

CHITWAN, Nepal, May 24 (Xinhua) -- For the first time in 20 years, Nepal has destroyed a huge stockpile of wildlife and animal parts including prized trophies such as horns from endangered one-horned rhinos, royal Bengal tiger parts and tusks from elephants.

The ceremony took place in the playground near the headquarters of the country's oldest Chitwan National Park, located some 150 km from the capital city and a happy home to more than 600 rhinos.

Nepal set ablaze over 4,000 animal body parts collected from 48 different species from across the country, over the past two decades.

The ceremony marked the biggest wildlife stockpile burn in the history of this small South Asian nation, which coincided with International Day for Biological Diversity on Monday.

The burning of the stockpile comes at a time when the population of endangered species is increasing in Nepal, but is equally facing the ongoing threats of poaching, illegal trade and trafficking.

Three Nepalese ministers including foreign affairs, forest and soil conservation, science and environment were in attendance at the ceremony, along with conservation activists, and wildlife luminaries presided over the historic torching to affirm the country's commitment to promoting wildlife conservation and to eradicate wildlife crimes.

"With this event, we want to share with the whole world that Nepal is committed to wildlife conservation. We believe that animals also deserve to live as humans and should only die naturally," Prakash Sharan Mahat, Nepal's foreign minister, told Xinhua after the torching of the stockpiles.

The wildlife trophies collected comprised both mortal remains from the animals' natural deaths and remains confiscated from poaching and trafficking from various protected areas of the country.

The ceremonial incineration is being regarded as a symbolic gesture providing the powerful message that wildlife species shall never be traded and there will be no human threats to iconic species.

The burning practice involved the stockpile, including horns, skins, bones, fur and skulls, being placed on a 15-meter-long brick platform supported by iron rods and plates in the base. A large number of Nepal Army personnel were engaged in the transfer of the animal parts from sealed plastic sacks to the burning platform.

Meanwhile, Nepal has yet to destroy the ivory from elephants, which weighs 1,100 kilograms. In the absence of expertise and modern furnaces, the ivory will be protected until the next burning date, which might take another few years.

Nepal steps up efforts against wildlife poaching

CNC

Added On May 20, 2017

Nepal has destroyed the largest ever wildlife stockpile.

Authorities burned over 4,000 body parts of various species in Chitwan National Park.

Lifestyles has more.

Nepal destroyed the stockpile collected from across the country over the past two decades.

The ceremony coincided with International Day for Biological Diversity.

The wildlife stockpile contained both mortal remains from natural deaths and confiscated items from poachers and traffickers.

STANDUP (ENGLISH): SHRISTI KAFLE, CNC correspondent
"We are in Chitwan National Park premise where over 4,000 items of 48 wildlife species are being burnt today. This is the first time in 20 years that Nepal has organized this wildlife stockpile destruction ceremony including those of elephants, tigers and rhinos. With this ceremony, Nepal wants to give a strong message to the international community that it is committed towards conservation and stands against wildlife crime."

The move came amid increases in populations of endangered species.

However, Nepal still faces problems with poaching, illegal trade and trafficking.

Nepal is home to around 645 rhinos and 120 tigers. 600 rhinos alone live in Chitwan National Park.

The burning ceremony was the country's affirmation of its commitment to wildlife conservation.

SOUNDBITE (ENGLISH): PRAKASH SHARAN MAHAT, Nepal's Foreign Minister
"Nepal is very much committed to conservation of wildlife. We have great laws to discourage illegal traders and poachers. We have great community who are supporting the wildlife efforts. We want to make a unique country in terms of wildlife conservation."

SOUNDBITE (NEPALI): SHANKAR BHANDARI, Nepal's forest and soil conservation minister
"It has become a huge financial and technical pressure for conservation officials and security personnel of Nepal army and police."

Many considered alternatives to burning, but Nepal's government decided to destroy the trophies, saying they were of no use.

67 sets of tiger skin, 357 pieces of rhino-horns, 354 sets of elephants' tail and 418 sets of leopards' skin were part of the stockpile.

The stockpile was placed in a furnace supported by iron rods and plates.

SOUNDBITE (NEPALI): RAM CHANDRA KANDEL, Chief of Chitwan National Park
"These stockpiles have no ecological, economic, religious or cultural values beside academic purpose. We want to discourage illegal trade of wildlife through this process."

Officials have also planned to construct a monument from the ashes.

SOUNDBITE (ENGLISH): HEM SAGAR BARAL, Zoological society of London conservation program
"Lots of people are thinking that they can make quick money by indulging themselves into poaching and illegal activities. By doing this and giving a message, we are able to support the conservation of these endangered species that are getting declined every day. It does have a scientific message."

Nepal is yet to get rid of ivory weighing around 1,100 kilograms. There are plans to destroy it in the next ceremony.

वन्यजन्तुको अखेटोपहार नष्ट गर्न आज कसरामा आयोजित एक कार्यक्रममा उहाँले अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा अखेटोपहारको माग छ भन्ने प्रचारबाजीलाई निस्तेज पार्न यस्तो अभियान सहयोगी हुने विश्वास पनि उहाँले व्यक्त गर्नुभयो ।

प्राकृतिक रुपमा बाँच्न र प्राकृतिक रुपमै मर्न पाउनुपर्ने हरेक प्राणीको नैसर्गिक अधिकार भएको उहाँको भनाइ थियो ।

नेपालमा दुर्लभ वन्यजन्तुको चोरीसिकारलाई गम्भीर अपराधका रुपमा लिइएको र अपराधीमाथि कडा कारबाही गर्न सरकार नचुक्नेसमेत उहाँले बताउनुभयो ।

नेपालका दुर्लभ वन्यजन्तु मात्रै नभएर अन्य मुलुकबाट नेपालको बाटो भई अखेटोपहारको अनधिकृत रुपमा हुँदैआएको ओसारपसार नियन्त्रण गर्न पनि सरकार कडाइकासाथ लागेको मन्त्री महतले बताउनुभयो । चोरी सिकार न्यून गर्ने अभियानमा सरकारी निकायलाई स्थानीय जनसमुदायको सहयोग महत्वपूर्ण हुने उहाँले बताउनुभयो ।

एक फरक प्रसङ्गमा उहाँले तीन तहको निर्वाचनसँगै संविधान कार्यान्वयन हुने र त्यसपछि मुलुक समृद्धिको बाटोमा लाग्ने बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा वनमन्त्री शङ्कर भण्डारीले औपचारिक रुपमै कुनै पनि काममा अखेटोपहार प्रयोग हुनुहुन्न भन्ने सन्देश दिन अखेटोपहारलाई जलाएर नष्ट गरिएको बताउनुभयो ।

दुर्लभ वन्यजन्तुको अखेटोपहार बजारमा आउन नदिन, वन्यजन्तुको चोरीसिकार र अवैध व्यापार घटाउन र सरकारको दायित्व कम गर्न अखेटोपहार जलाएर नष्ट गरिएको उहाँले स्पष्ट गर्नुभयो ।

नेपाल साइटिसको नीति र नियम पालना गर्न प्रतिबद्ध छ भन्ने सन्देश यसले दिने उहाँको विश्वास छ ।

जनसङ्ख्या तथा वातावरणमन्त्री जयदेव जोशीले वन, वन्यजन्तु र वातावरणका बीच अन्तरसम्बन्ध रहेको र वातावरण राम्रो बन्न नसके वन्यजन्तु फस्टाउन नसक्ने बताउनुभयो ।

वन राज्यमन्त्री दीर्घराज भाटले सबैको सहयोगका कारण यो ऐतिहासिक र महत्वपूर्ण काम गर्न सफल भएको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा वन मन्त्रालयका सचिव प्रकाश माथेमाले वन्यजन्तुको अपराध नियन्त्रण गर्न, साइटिसले तोकेको मापदण्ड अवलम्बन गर्न र वन्यजन्तु मरेपछि त्यसको महत्व हुँदैन भन्ने सन्देश प्रवाह गर्न यो कार्यक्रम महत्वपूर्ण रहेको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा नेपालका लागि अमेरिकी राजदूत अलाइना टेप्लिजले यो कदमले दुर्लभ वन्यजन्तुको चोरीसिकार नियन्त्रणका लागि अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा सन्देश प्रवाह गर्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

तम्सास वन रक्षक तालिम केन्द्र टिकौलीमा भण्डारण गरिएका एक हजार ७३९ थान र चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको कार्यालय कसरामा भण्डारण गरी राखिएका दुई हजार २७३ थान गरी जम्मा चार हजार १२ थान अखेटोपहार नष्ट गरिएको हो ।

यसमा बाघको छाला ६७ थान, गैँडाको खाग ३५७ थान, हात्तीको पुच्छरको रौँ ३५४ थान, कस्तुरीको बिना ३४ थान, ध्वाँसे चितुवाको छाला दुई थान, हिउँ चितुवाको छाला एक थान, चिरुको उन ४२ पोका, सालकको खपटा दुई पोका, हाब्रेको छाला ४७ थान, चितुवाको छाला ४१८ थान, भालुको पित्त १५ थानलगायतका अखेटोपहार रहेका थिए ।

भण्डारणमा रहेका पाँच थान बाघको छाला, १० थान एकसिङ्गे गैँडाको खाग, चार थान कस्तुरीको बिना, एक थान ध्वाँसे चितुवाको छाला, एक थान हिउँचितुवाको छाला, दुई थान रातो हाब्रेको छाला र पाँच थान चितुवाको छाला अध्ययन अनुसन्धानका लागि राखिने छ । सलाइस प्रजातिको ८४ थान अखेटोपहार सुरक्षित राख्न लागिएको छ ।

अखेटोपहार व्यवस्थापन कार्यान्वयन समितिका संयोजक एवम् राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक मनबहादुर खड्काका अनुसार नष्ट गरिएका अखेटोपहार साइटिसको अनुसूची-१ मा सूचीकृत प्रजाति १८, अनुसूची-२ मा सूचीकृत प्रजाति चार, अनुसूची-३ मा सूचीकृत प्रजाति चार र अन्य प्रजाति २२ गरी ४८ प्रजातिका छन् ।

एक हजार एक सय केजी हात्तीका दाह्रा हाल नष्ट नगरिने भएको छ । दाह्रा जलाउन ९०० डिग्री सेन्टिग्रेट तापक्रम आवश्यक पर्ने भएकाले तत्काल त्यो काम संभव नभएको हो ।

वन विभागका महानिर्देशक कृष्णप्रसाद आचार्यले दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुका अखेटोपहारहरु चोरीसिकारी र अवैध व्यापारीमार्फत बजारमा आउन सक्ने जोखिमको अन्त्यसमेत यो अभियानबाट हुने बताउनुभयो । अखेटोपहारको सुरक्षामा चुनौती रहेको भन्दै उहाँले आर्थिक तथा प्राविधिक हिसाबले पनि नष्ट गर्नु औचित्यपूर्ण भएको दाबी गर्नुभयो ।

मलेसिया, युएई, चीन, श्रीलङ्का, संयुक्त राज्य अमेरिका, थाइल्याण्ड, केन्या, भियतनामलगायतका देशले समेत यसरी अखेटोपहार नष्ट गर्ने गरेका छन् ।

निकुञ्जअन्तर्गतका अखेटोपहार चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको कार्यालय कसरा र वन विभागअन्तर्गतको अखेटोपहार तम्सास वन रक्षक तालिम केन्द्र टिकौलीमा राखिएको थियो । सङ्कलित अखेटोपहारमा अन्य देशबाट नेपाल हुँदै ओसारपसार गर्दा बरामद गरिएका समेत रहेका छन् । नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को यही जेठ ४ गतेको निर्णयअनुसार अखेटोपहार नष्ट गरिएको हो । अध्ययन र अनुसन्धानका लागि भने केही अखेटोपहार राखिएको छ ।

अखेटोपहार जलाइसकेपछि बाँकी रहने खरानी पुरेर त्यसमाथि स्मारक बनाइने बताइएको छ ।

यसअघि २०५४ चैत ९ गते तम्सास वन रक्षक तालिम केन्द्र, टिकौलीमा अखेटोपहार जलाएर नष्ट गरिएको थियो ।

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको मुख्य कार्यालय कसरामा १५ मिटर लम्बाइ र पाँच मिटर चौडाइको ईंटा फोल्ने चिम्नीजस्तो संरचना निर्माण गरेर अखेटोपहार जलाइएको हो । रासस

२० वर्षदेखि संकलित वन्यजन्तुका आखेटोपहार जलाएर नस्ट

सोमबार, ८ जेठ, २०७४ मा प्रकाशित,

Share 112 Tweet 3 Share 0 Pin 0 Email 0

चितवन, जेठ ८ । चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा विगत झन्डै २० वर्षदेखि संकलित वन्यजन्तुका आखेटोपहार सोमबार नस्ट गरिएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवसको अवसर पारेर निकुञ्जको मुख्यालय कसरामा आखेटोपहार नस्ट गरिएको हो ।

परराष्ट्रमन्त्री डा. प्रकाशशरण महतले वन्यजन्तुका आखेटोपहार जलाएर उद्घाटन गरेका थिए ।

२०५४ यता देशभरका राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, जिल्ला वन कार्यालयलगायतमा संकलित अखेटोपहार निकुञ्जको कार्यालय कसरा र सशस्त्र वनरक्षक तालिम केन्द्र टिकौलीमा भन्डारण गरिँदै आएको थियो ।

लामो समयसम्म भन्डारण गर्दा व्यवस्थापन र सुरक्षा चुनौती बन्दै गएपछि 'आखेटोपहारको महत्व छैन' भन्ने सन्देश दिन विशेष कार्यक्रम गरेर नस्ट गरिएको चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जका प्रमुख संरक्षण अधिकृत रामचन्द्र कँडेलले जानकारी दिए ।

लामो समयदेखि जम्मा भएका दुर्लभ वन्यजन्तु एकसिङे गैँडाको खाग, पाटेबाघको छाला, जंगलीहात्तीका दाह्रालगायत नस्ट गरिएको हो ।

यसअघि, सरकारले २०५४ सालमा केही आखेटोपहार जलाएर नस्ट गरेको थियो । त्यसपछि जम्मा भएका अंग सुरक्षित भन्डारण गरिएको थियो ।

२० वर्षमा गैँडाका ३६९ खाग, पाटेबाघका ६९ थान र चितुवाका ४९३ छाला, जंगलीहात्तीका १८५ दाह्रा, कस्तुरीमृगका ३६ थान बिनालगायतका वस्तु संकलन गरिएको थियो ।

चार हजार आखेटोपहार जलाइँदै

SHARE Facebook Twitter Google+ Pinterest Email

सविन शर्मा / राजधानी

टिकौली (चितवन), ७ जेठ

सरकारले २० वर्षदेखि सुरक्षित गरेर राखेका ४८ प्रजातिका वन्यजन्तुका ४ हजार १२ थान आखेटोपहार सोमबार चितवनको कसरामा जलाएर नष्ट गरिँदै छ । आखेटोपहारहरू औषधिलगायत अन्य कुनै प्रयोजनमा प्रयोग हुँदैन भन्ने सन्देश प्रवाह गराउने उद्देश्यले प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालको उपस्थितिमा आखेटोपहार जलाउन लागिएको छ । पछिल्लोपटक २०५४ सालमा आखेटोपहारको नष्ट गर्दा विवाद आएपछि यसपटक विवादरहित बनाउन सरकारले करिब दुई वर्षदेखि अध्ययन–अनुसन्धान गरेको थियो । सबै वन्यजन्तुको वैज्ञानिक तथ्यांक संकलन (बार कोडिङ) गरेपछि सरकारले गत बिहीबार जलाएर नष्ट गर्ने निर्णय गरेको थियो ।

गत बिहीबारको मन्त्रिपरिषद् बैठकले नष्ट गर्ने निर्णय गरेपछि जैविक विविधता दिवसको अवसर पारेर सोमबार नष्ट गर्न लागिएको वन तथा भूसंरक्षण मन्त्रालयका सहसचिव डा. महेश्वर ढकालले जानकारी दिए । १४ साउन २०७० मा तत्कालीन प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा बसेको राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समितिको बैठकले भण्डारण गरिएका आखेटोपहारलाई कार्यविधि बनाएर नष्ट गर्ने निर्णय गरेको थियो ।

संसद्को वातावरण संरक्षण समितिले आखेटोपहार भण्डारण गरिएको स्थानमा अध्ययन गरेर बार कोडिङ गरेर मात्रै नष्ट गर्न सरकारलाई निर्देशन दिएको थियो । समितिको निर्देशनअनुसार वन मन्त्रालयले सम्पूर्ण आखेटोपहारको नमुना फोटोसहित सुरक्षित गरिएको वन विभागका महानिर्देशक कृष्णप्रसाद आचार्यले जानकारी दिए ।

अमेरिकन फिस एन्ड वाइल्ड लाइफ डिपार्टमेन्टसँगको सहकार्यमा विषयगत विज्ञहरूको टोलीले अनुसन्धान गरी बार कोडिङ गरेको प्रतिवेदन २ असार २०७३ मा वन विभागलाई प्रतिवेदन बुझाएको थियो । विभागले प्रतिवेदन पाएपछि नष्ट गर्ने निर्णयका लागि प्रस्ताव मन्त्रिपरिषद्मा पठाएको वन मन्त्रालयका सचिव डा. प्रकाश माथेमाले जानकारी दिए ।

चोरी सिकारी र विभिन्न प्राकृतिक कारणले मरेका र मारिएका वन्यजन्तुको अस्तित्वहरूलाई लामो समयसम्म व्यवस्थापन गर्न समस्या भएकाले यो नष्ट गर्न लागिएको वन मन्त्रालयका सहसचिव डा. महेश्वर ढकालले जानकारी दिए ।

गैंडा, बाघ मरेपछि निकालेर राखिएका खाग, खुर, छाला, हड्डी अर्थात् आखेटोपहार सरकारले जलाउन लागेको हो । सरकारले २० वर्षअघि पनि टिकौलीमा वन्यजन्तुका यस्ता अंगहरू जलाएको थियो । बीचमा एकपटक जलाउने चर्चा चले पनि रोकिएको थियो । यस्ता अंगहरू लामो समय राख्दा कीराले खाएर मक्किँदै जाने भएकाले सद्दे अवस्था नरहेका अंगहरू जलाउन लागिएको हो ।

कति छन् आखेटोपहार ?

वन मन्त्रालयले तयार पारेको प्रतिवेदनअनुसार चितवनको निकुञ्ज कार्यालय कसरामा मुलुकभरका निकुञ्ज तथा आरक्षबाट संकलन गरिएको २ हजार २ सय ७३ थान आखेटोपहार भण्डारण गरिएका छन् । यस्तै, निकुञ्ज र आरक्षबाहेकका जिल्ला वन कार्यालयहरूले संकलन गरेका १ हजार ७ सय ३९ थान आखेटोपहार सशस्त्र वनरक्षक तालिम केन्द्र टिकौलीमा भण्डारण गरिएको थियो । दुई स्थानमा राखिएका आखेटोपहार सोमबार कसरामा जलाइने भएपछि अघिल्लो दिन नै टिकौलीबाट विशेष सुरक्षाका साथ कसरा पुर्‍याइएको छ । भण्डारण गरिएका जम्मा ४ हजार १२ आखेटोपहारमा बाघका छाला ६७, गैंडाका खाग ३ सय ५७, हात्तीको पुच्छरका रौं ३ सय ५४, कस्तुरीका बिना २४ थान, धब्बे चितुवाका छाला दुई थान, हिउँ चितुवाको छाला एक थान रहेका छन् ।

यसैगरी, चिरुको ऊन ४२ पोका, सालकको खपटा दुई पोका, हाब्रेका छाला ४७ थान, चितुवाका छाला ४ सय १८ थान भण्डारण गरिएको छ । सुरक्षित भण्डारण गरिएका आखेटोपहारमा भालुको पित्त १५ थानलगायतका गरी ४ हजार १२ थान आखेटोपहार सोमबार नष्ट गर्न लागिएको हो । सोमबार प्रधानमन्त्री, मन्त्री, सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा जलाएर नष्ट गर्न लागिएको वन मन्त्रालयका सचिव डा. माथेमाले जानकारी दिए । उनका अनुसार कमाण्डरसहित नेपाली सेनाले प्रयोग गर्दै आएको खेलकुद मैदानमा नष्ट गरी खरानी बनाइनेछ । खरानी जम्मा गरेर त्यसलाई खाल्डो खनी पुरिनेछ भने त्यसमाथि वन्यजन्तु स्मारक स्तम्भ निर्माण गरिने उनले जानकारी दिए ।

आखेटोपहारमध्ये केही सुरक्षित राख्नुपर्ने, केही वैज्ञानिक अनुसन्धान गर्नुपर्ने र नमुनाका लागि सुरक्षित राख्नुपर्ने भएकाले बाघका छाला पाँच, गैंडाका खाग १०, कस्तुरीका बिना चार, चिरुको ऊन एक पोका, हाब्रेका छाला दुई, हिउँचितुवाको छाला एक थान सुरक्षित राखिनेछ । सुरक्षित राखिने आखेटोपहारहरू निकुञ्जको कार्यालय कसरामा भण्डारण गरिने राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक मनबहादुर खड्काले जानकारी दिए । मुद्दा नतोकिएका वन्यजन्तुको अंगहरू भण्डारणको सूचीमा परेका छैनन् । हात्तीको दाह्रा जलाउन ९ सय डिग्री तापक्रम चाहिने भएकाले ११ किलो दाह्रा भने सोमबार जलाइनेछैन ।

7.4 List of Government Agencies Supporting in Stockpile Management

(आखेटोपहार व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने सरकारी निकाय)

Office of the Prime Minister and Counsil of Ministers (OPMCM)
Ministry of Forests and Soil Conservation (MoFSC)
Ministry of Population and Environment (MoPE)
Ministry of Fedral Affairs and Local Development (MoFALD)
Ministry of General Administration (MoGA)
National Planning Commission (NPC)
Department of Forests (DoF)
Department of National Parks and Wild life conservation (DNPWC)
Department of Forest Research and Survey (DFRS)
Department of Roads (DoR)
Deparment of Plant Resources (DPR)
Natural History Museum/TU
REDD Cell
Forest Products Development Board (FPDB)
Nepali Army
Nepal Police Regional office, Hetauda
Armed Police Force

Central Investigation Bureau
National Investigation Department (NID)
Nepal Police, Chitwan District
Chitwan National Park (CNP)
Shuklaphanta WR
Parsa Wildlife Reserve
DFO, Chitwan
DFO, Kaski
DFO, Nawalparasi
DAO, Chitwan
DFO, Kathmandu
DDC,Bara
DFO,Bara
Bharatpur Metropolitan City
Madi Municiplaity
TCN, Chtwan

7.5 List of Supporting Organizations
(आखेटोपहार व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने अन्य संघसंस्था)

International/National Non-Governmental Organizations
(राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था)

National Trust for Nature Conservation (NTNC)
US Embassy
International Union for Conservation of Nature (IUCN)
International Center for Integrated Mountain Development (ICIMOD)
WWF Nepal
US Fish and Wildlife Service
World Bank
Living with Tiger
Zoological Society of Londan (ZSL), Nepal
Nepal Foresters Association (NFA)
Wildlife Conservation Nepal (WCN)
National Forensic Science Labrotary (NAFOL)
Restaurant and Bar Association Nepal (REBAN)
Backwarness Eradication Society (BES)
Makalu Adventure
Regional Hotel Association Nepal (Chitwan)
Animal Rights Club
Nature Guide Association
Nikunja Jeep Safari

Media (सञ्चार माध्यम)

Federation of Nepalese Journalists (NFA)	Nagarik Daily
Nepal Forum of Envionment Journalists (NEFEJ)	Kantipur Daily
Nepal Television (NTV)	Rajdhani Daily
Radio Nepal	ONWARD Nepal
Rastriya Samachar Samiti (RSS)	Nepal Samacharpatra
BBC World service	The Himalayan Times
Discovery	Chitwan Saptahik
Xinhua News Agency	Kayakairan Daily
Kantipur TV	Naya Patrika
Aviyan TV	Chitwan Samachar
Avenues TV	Subekchhya Sandesh
Crystal TV	Karobar Daily
ABC News	Sauraha Online
Image TV	Online Khabar
Sagarmatha TV	Kalika FM
Kalika TV	Synergy FM
Himalaya TV	Kantipur FM
News 24 TV	Hamro FM
AP1 TV	Radio Sampada
Janata TV	Dreams Creation
AVASS TV	Media Craft Nepal
Annapurna Post	

Community Based Organizations (समुदायमा आधारित संस्थाहरू)

Barandabhar BZMC	CBAPU Mirghakunja UC
Mirghakunja UC	CBAPU Meghauli UC
Meghauli UC	CBAPU Lothar UC
Nirmalthori UC	CBAPU Gosaibaba UC
Ayodhyapuri UC	CBAPU Pathihani UC
Amaltari UC	RRT Kerunga UC
Bhagauda UC	Navajyoti CF
Panchapandev UC	Belsahar CF
Kerunga UC	Dakhsinkali CF
Lothar UC	Batuli Pokhari
Patihani UC	Birendranagar CF
Nandabhauju UC	Tikauli CF
Kerunga UC	Hirakunja CF
Kalabanjar UC	Dhaulagiri CF
Budirapti UC	Jagatpur CF
Lamichaur UC	Namuna CF
Rewa UC	Kuchkuche CF
Siswar UC	Hariyali CF
Daunne Devi UC	Kalyanpur CF
PWR BZ	Kantheswor CF
CBAPU Kreunga UC	Rapti Ekata CF
CBAPU Rewa UC	Devithan CF
CBAPU Khagendramalli UC	Panchakanya CF

Government of Nepal
Ministry of Forests and Environment
Singha Durbar, Kathmandu, Nepal

Tel: +977-1-4211567, Fax: +977-1-4211868
Website: http://www.mfsc.gov.np